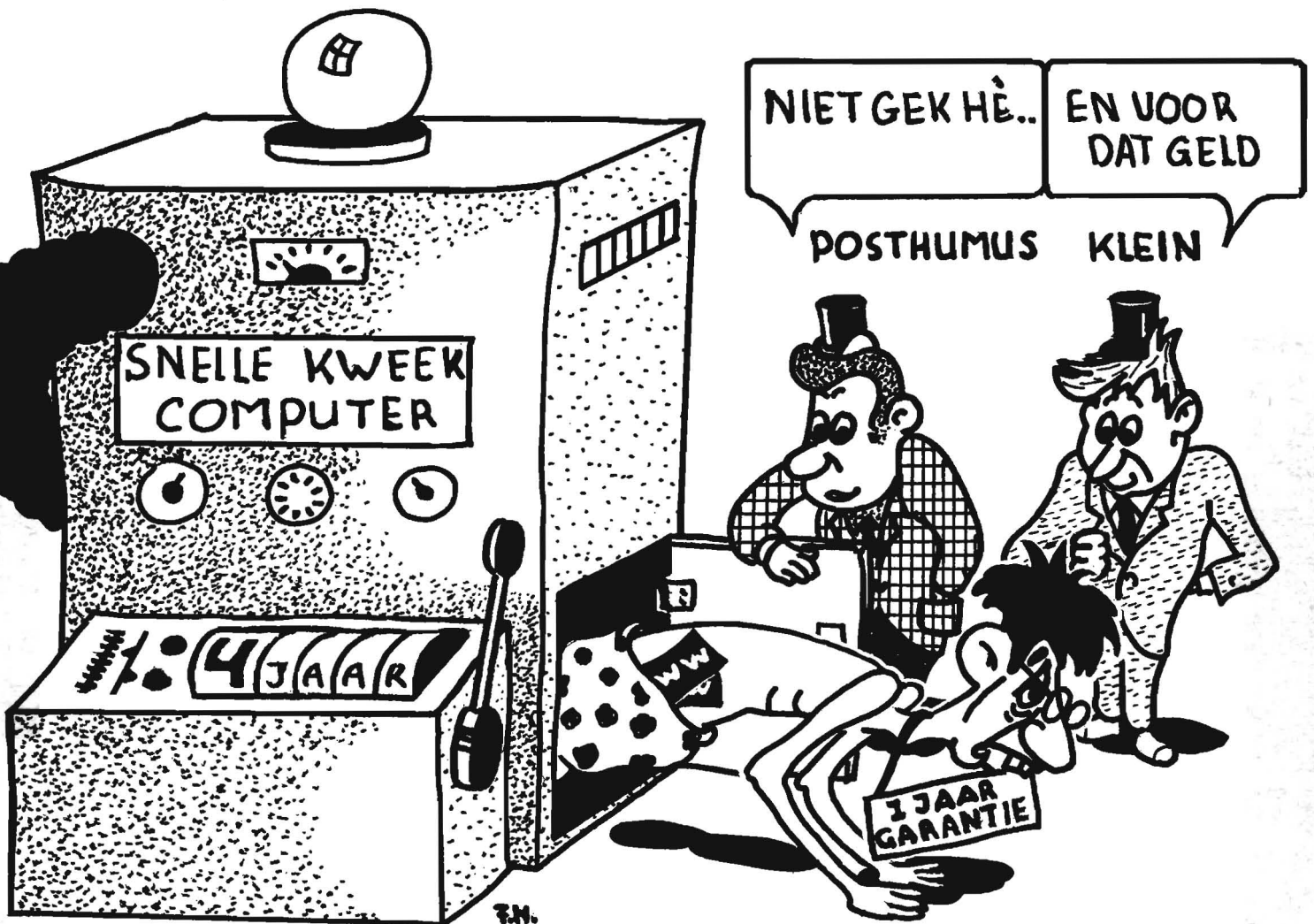

rostra

februari 1975 nr 36

HET EERSTE PROTOTYPE

rostra

blad van de
economische
fakulteit

jaargang 74-75

redactie

Paul Baneke
Gerard Böttcher
Johan Conijn
Ekko van Ierland
J.G. Lambooy
Adri Stam
Hubert Sturm
Hein Vrolijk

adres

Jodenbreestraat 23
Kamer 1324
tel. 5254017, indien geen
gehoor; SEF tel. 5254120

postadres

Jodenbreestraat 23
Kamer 2167
Amsterdam

illustrator

Onno Kraft von Ermel

De illustratie op pag. 7 is van de
hand van Willemen.

Bedankt voor het typen!

ROSTRA OOK? (Prof. Pais in begrotingscommissie dd. 17-12-1974 : Pais merkt op dat hij accoord gaat met het voorstel van het bestuur m.b.t. het krediet voor het Faculteitsblad. Dit hoeft echter niet te betekenen dat deze middelen aan Rostra in de huidige vorm ter beschikking gesteld zullen worden.)

redAktiegroep

redaktioneel

Het doet ons genoegen dat wij in dit nummer tegemoet kunnen komen aan de wensen van enkele korROSTRApontenden. Zij die zich de moeite hebben getroost om ons enkele waardevolle ideeën en adviezen aan de hand te doen, mogen niet met lege handen blijven staan; een goed paard verdient zijn haver.

Wij presenteren in dit nummer een fotoreportage over prof. Dreesmann, verluchtigd met enkele opmerkingen van hem over de economische wetenschap. Bovendien geven we gehoor aan de vurige oproep tot aktivering en planning, die in ons vorige nummer is gedaan, door te starten met een discussie over de wijze waarop de economische wetenschap gestructureerd is of zou moeten worden.

Terwille van de actualiteit hebben we het journalistieke zoeklicht gericht op enkele brandende kwesties zoals de herstructureringspolitiek en de problemen van de TAS. Voorts een artikel over het ondergronds verzet tijdens de eerste bezettingsjaren.

De voorplaat is dit keer van Frank Holling. Wij zijn erkentelijk voor zijn bereidheid in te vallen voor onze illustrator, die deze keer verhinderd was.

Wij overwegen een aanvullende begroting in te dienen, ter financiering van een cursus typen die voor ons onontbeerlijk zal worden als men ons als een stiefkind blijft behandelen. Herhaaldelijk mogen wij de voor ons kostbare, voor de fakulteit evenwel kosteloze uren doorbrengen met de vingers op het toetsenbord. De wachtlijst met kandidaten voor het redacteurschap zal aardig uitgedund worden door het typediploma als selectie criterium te moeten hanteren.

red

inhoud

REDAKTIONEEL	pag. 2
TAS IN BEROERING	pag. 3
MR. HERSTRUKTURERING	pag. 5
PROPEDEUSE	pag. 7
KANDIDAATS	pag. 7
DOKTORAAL	pag. 8
WETENSCHAP IN DISCUSSIE	pag.
WETENSCHAP IN DISCUSSIE	pag. 9
WELVAART IN THEORIE	pag. 10
WAT IS ECONOMIE?, ORATIE	pag. 11
INTERVIEW MET PROF. DREESMANN	pag. 12
STUDIE ADVISEUR	pag. 15
BOEKENAKTIE	pag. 15
30 JAAR BEVRIJDING	pag. 16
KORROSTRAPONDENTIE	pag. 19
FR-BESLUITENLIJST	pag. 19
KANDIDAATSWERKSTUKKEN	pag. 19

TAS IN BEROERING

STRIJD VOOR HOGER LOON

"Het personeel op onze universiteit, in vrijwel alle fakulteiten, in de diensten, in de bibliotheek, de instituten en de laboratoria, ervaart een toenemende verslechtering van zijn positie.

Bij planning, in de begroting en bij formatiebesprekingen vorat de TAS vaak een sluitpost."

Aldus de aanhef van de verklaring van het TAS-initiatiefkomitee, dat oproept tot actie ter verbetering van de positie van het technisch en administratief personeel aan onze universiteit. Daarbij gaat het niet alleen om immateriële eisen, die betrekking hebben op de overbelasting wegens personeelsgebrek ten gevolge van de bezuinigingsmaatregelen van de regering, maar ook om verbetering van de salarissen: "Bij de toenemende lastenverzwaring van het personeel is de betaling niet navenant. Nog steeds zit een aanzienlijk deel van de TAS in de onderste salarisgroepen, wat nauwelijks boven het minimumloon is. Er zal dan ook haast gemaakt moeten worden met het optrekken van de laagstbetaalden aan de universiteit. Temeer daar de prijzen ijzige wakkend stijgen.

In verband met de DUURTE (...) zijn op vele plaatsen acties gestart

voor een duurte-uitkering. Als een van de eerste punten zou nu aan de eis moeten worden voldaan van een uitkering ineens als een eerste stap om een betere positie voor de laagstbetaalden aan de universiteit tot stand te brengen."

eisen

De verklaring besluit met de volgende eisen:

- MAATREGELEN OM DE TAAKVERZWARING VAN DE TAS ONGEDAAN TE MAKEN, daarom: opheffing van de personeelsstop; herverdeling van formatieplaatsen en studentenstops vormen geen oplossing van de problemen, maar méer formatieplaatsen daar waar nodig is.
- OPENBAARHEID VAN NORMEN BETREFFENDE BEOORDELING, VERBETERING VAN BEVORDERINGSBELEID ETC.
- DEMOKRATISERING, OOK BINNEN DE TAS, ERKENNEN VAN EIGEN VERANTWOORDELIJKHEID.
- GEEN POLITIETAKEN VOOR DE TAS I.V.M. NAVORDERING E.D.
- OPTREKKEN VAN DE SALARISSEN M.N. VOOR DE LAAGSTBETAALDEN. *de laagste*

..."35 uur overwerk per maand"...

- loonschalen laten vallen.
- EEN DUURTE-TOESLAG VAN 200 GULDEN INEENS.

economische boekhandel

scheltema holkema & vermeulen

grote gerubriceerde voorraad

jodenbreestraat 80 tegenover maupoleum

telefoon 226777 toestel 23-24

taken

Ook aan onze fakulteit neemt de overbelasting van de TAS onrustbarende vormen aan. Ter verduidelijking volgt hier de taakomschrijving van de medewerkers van de reproductiekamer, zoals aangegeven op de functiebeschrijvingsformulieren:

"a. verricht in opdracht en onder toezicht van het hoofd van de reproductieafd. copieer- en reproductiewerkzaamheden.(...)

b. assisteert bij het verrichten van algemene werkzaamheden in het gebouw, zoals: suppleren van onderwijsmaterialen, gereedmaken zaalruimten voor colleges, vergaderingen etc.

wordt ingeschakeld bij interne verhuizingen; assisteert bij verzorgen van officiële gebeurtenissen als recepties, jubilea, gastcolleges etc.

assisteert zonnig bij het verrichten van reparaties in het gebouw en bij het verrichten van noodzakelijke schoonmaakwerkzaamheden.

c. fungeert bij toerbeurt als portier, zowel bij de hoofdingang als in de parkeergarage; bedient als zodanig de aanwezige tracer-apparatuur en geluidsinstallaties, behorende bij het gesloten T.V.-circuit.

d. bezorgt bij toerbeurt de interne post, zowel bezorgen als ophalen."

In een gesprek dat wij met enkele medewerkers van de reproductiekamer hadden kwam duidelijk naar voren waar het grootste probleem ligt: "Kijk, we zijn echt niet te beroerd om hard te werken. Als je hier om kwart voor acht langskomt zijn we allemaal present en om acht uur staan alle machines al te ratelen. Koffie- of theepauze kennen we niet. Dat gaat snel tussendoor. Er is altijd zoveel werk, dat je jezelf er toe moet zetten eerst je koffie op te drinken. En dat is allemaal niet zo erg. Alleen willen we daar dan wel een redelijke beloning voor."

cijfers

Ter illustratie van één en ander volgen hier een aantal cijfers over enige salarisgroepen aan onze universiteit, die wij in onderstaande grafiek hebben verwerkt.

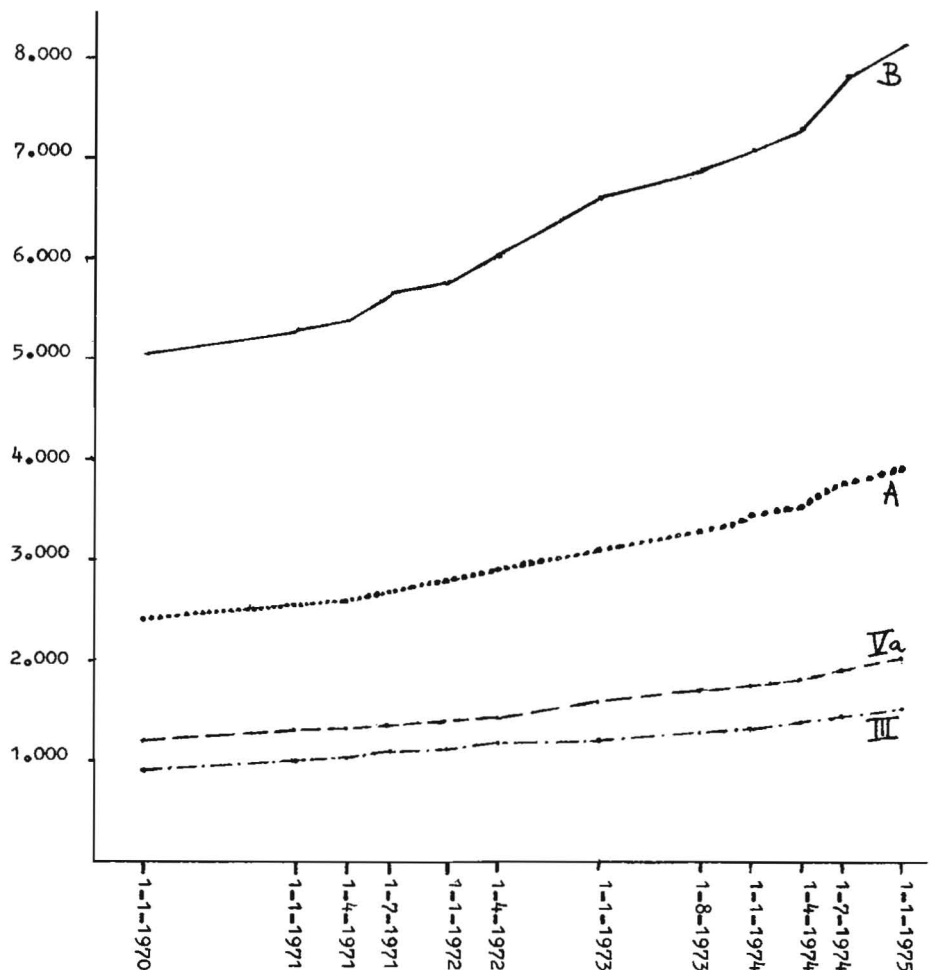
BRUTO MAANDSALARISSEN IN GULDENS				PER
III	Va	A	B	
913	1.208	2.401	5.051	1-1-1970
1.001	1.312	2.577	5.384	1-1-1971
1.047	1.325	2.602	5.437	1-4-1971
1.124	1.385	2.720	5.682	1-7-1971
1.155	1.423	2.797	5.846	1-1-1972
1.201	1.480	2.909	6.080	1-4-1972
1.230	1.619	3.183	6.652	1-1-1973
1.313	1.726	3.349	6.901	1-8-1973
1.366	1.784	3.449	7.094	1-1-1974 *
1.407	1.837	3.553	7.307	1-4-1974 **
1.485	1.941	3.775	7.842	1-7-1974 **
1.556	2.028	3.937	8.168	1-1-1975 **

* exclusief DUURTE-TOESLAG i.g.v. Machtigingswet van f 30,--
 ** " " " " " f 45,--

Bron: Afdeling Personeelszaken

LEGENDE

- III: salarisgroep III (voor 1-4-1971 Iibis). Hierin vallen bedienden, portiers e.d.
- Va : salarisgroep Va. Hierin vallen analisten, secretaresses, laboratoriumtechnici (niet alle).
- A : salaris van een medewerker 1e-klas op zijn maximum. Dit maximum wordt bereikt na 7 à 8 jaar docentschap.
- B : salaris van een gewoon hoogleraar. (wordt gewijzigd, waarbij anciënniteit ingecalculleerd gaat worden)

overuren

Het blijkt dat vele TAS-medewerkers zich gedwongen zien overuren te maken om hun inkomen enigszins op peil te houden. Voor de medewerkers van de reproductieafdeling ligt het gemiddeld aantal overuren op 35 per maand.

Afgezien van de fysieke overbelasting die daaruit voortvloeit, ontstaat er ook nog een ander probleem: "We krijgen een vast maandsalaris, dat amper boven het minimumloon ligt. De overuren worden per uur betaald, dat wil zeggen, dat als je ziek wordt, je ook meteen het inkomen uit overuren, dat je nodig hebt om je huishouden

draaiende te houden, moet missen. Je kunt gewoon niet ziek worden."

chaos

Uit de handtekeningenlijsten blijkt, dat de TAS-aktie - en met name de salariseis - steun heeft door alle geledingen heen. Het is ook duidelijk dat de TAS een sleutelfunctie vervult in het universiteitsleven. "De chaos zou niet te overzien zijn", verzekerde een medewerker van de reproductiekamer ons op de vraag wat er zou gebeuren als ze een dagje wegbleven. Voorshands ziet het er niet naar uit, dat men naar dat middel zal grijpen. Men heeft nog ver-

trouwen in de bestuurlijke organen die onze universiteit kent. Op de vraag of men initiatieven van F.R. en U.R. ter ondersteuning van de aktie zou toejuichen kregen we van verschillende TAS-medewerkers hetzelfde antwoord: "Natuurlijk, daar worden we toch alleen maar beter van!"

G.B.

LET OP! mr. herstructurering komt er aan!

HET SCHIJNT DAN EINDELIJK ZOVER

TE KOMEN: de bewindslieden Klein en Van Kemenade willen dat het wetsontwerp Herstructurering W.O. nog voor de zomervacantie door de Tweede Kamer aangenomen wordt. Aanvankelijk zou dit zelfs in februari gebeuren, nu is dit op zijn vroegst in april te verwachten. De bijzondere situatie doet zich voor, dat onze faculteit een vierjarige ervaring heeft met herstructureringen volgens Posthumussystemen. Klaar is men met deze herstructurering nooit gekomen. Aanpassing van de studieduur aan de cursusduur is door felle protesten van studenten niet doorgevoerd. Anderzijds heeft men op een toenemend aantal punten het falen van de herstructurering toe moeten geven (vierblokkentheorie in het kandidaats, 46-puntenregeling etc.).

Momenteel richten de activiteiten in de propedeuse en kandidaats en nu langzamerhand ook in het doctoraal zich op de verbetering van de studie in die fase. Welke plannen men daar ook ontwikkelt (van studieduurverlenging tot alternatieve onderwijsvormen), zij zullen wanneer Posthumus wet is geworden onwettig worden. Studieverbeteringen op de faculteit bewerkstelligen kan daarom dan ook niet voldoende zijn, ook die wet moet weg.

Hierin ligt voor economen de belangrijkste reden de meest actieve steun te verlenen aan alle initiatieven die hiertoe bijdragen. De Belangrijkste hiervan zal zonder twijfel de grote LOG-Manifestatie zijn die op 22 MAART in UTRECHT wordt gehouden.

Dan zullen alle mogelijke universitaire organisaties hun krachten bundelen om te bereiken wat ook al eerder is gelukt met de f1000,-wet: Intrekking van die wet!
Kortom: OQ!

In november 1967 benoemde de toenmalige minister van Onderwijs en Wetenschappen Dr. Veringa een zekere Prof. Dr. Kornelis Posthumus tot regeringscommissaris voor het Wetenschappelijk Onderwijs met de taak een nota te schrijven over de herziening van de structuur van het W.O..

Posthumus slaagde cum laude voor zijn propedeutisch examen: binnen één jaar verscheen zijn nota getiteld

"De Universiteit - doelstellingen, functies en structuren".

Onjuist is het deze nota te zien als als het beginpunt van alle neigingen tot herstructureringen. In 1949 deelde de de Commissie voor Reorganisatie van het Hoger Onderwijs (beter bekend als de cie. Reinink) al mede, dat "in een enquête onder een aantal instellingen en bedrijven tot uiting kwam, dat de maatschappij -althans in beperkte sectoren- behoefte had aan personen, die een korte wetenschappelijke opleiding hebben genoten". De cie. beschouwde het als "ondoelmatig" en "niet verantwoord", dat tal van functies bekleed worden door personen met een uitgebreidere wetenschappelijke vorming dan voor die posities noodzakelijk werd geacht. Dankzij de protesten van de toenmalige Nederlandse Studentenraad werd in 1960 de selectieve propedeuse niet in de toen totstandgekomen Wet op het Wetenschappelijk Onderwijs opgenomen.

In de tijd van de cie. Reinink waren de argumenten voor een kortere studieduur andere dan die nu een rol spelen. Direct na WO II wilde men d.m.v. een verkorting van de studieduur zoveel mogelijk studenten snel vrijmaken om deel te laten nemen aan de opbouw van een land, dat vooral op technologisch gebied een grote achterstand had opgelopen. In dit licht moet men ook de wens zien om

tot een met de Marshall-hulp meege- vlogen "bacheloropleiding" te komen. Overigens zij erop gewezen, dat het in die jaren voor de meeste (corps-) studenten gebruikelijk was zo'n 9-10 jaar te studeren, waarmee men dus relatief veel later ter beschikking kwam in de maatschappij en ook meer kostte dan de huidige student.

Uit deze versterkte vraag vanuit het bedrijfsleven moeten ook de sterk verbeterde studentenvoorzieningen en de toen door Den Haag gepropageerde externe democratisering begrepen worden. Recruitering van academici uit alleen de hogere inkomensklassen kon niet langer voldoen aan deze vraag. De regering stimuleerde dan ook de uit de midden- en lagere inkomenscategorien afkomstige scholieren om dóór te studeren.

Rond 1960 begon zich echter een kentering in de regeringpolitiek af te tekenen. Juist rond die tijd, toen de geleide loonpolitiek onder de druk van de vakbeweging werd afgeschaft en de onderlinge concurrentie tussen de ondernemingen zich verscherpte, werd de drang vanuit het bedrijfsleven de opleidingen te verkorten sterker. Zoals altijd in crisistijd trachtte men in verhevigde mate de loonkosten te drukken. Ook de groeiende druk van de Onderwijsbegroting op 's Rijks uitgaven gaf voeding aan bezuinigers.

Voor de academici betekende dit alles, dat men meer en meer een aanpassing aan de korte-termijnbelangen van de ondernemer verlangde. Men wilde jongafgestudeerden onmiddellijk in kunnen zetten in het productieproces en geen 'inwerkcursussen' op kosten van het bedrijf meer organiseren. De 'oude' wens van het bedrijfsleven om de opleiding te verkorten (wat salarisverlaging betekent) werd nu voorzien van een extra dimensie: de academicus moet direkt inzetbaar zijn in verschillende functies. De verdere arbeidsdeling en daarmee gepaard gaande specialisatie versterkte de roep ook in de opleidingen tot specialisatie te komen. Bovendien moest de doorstroming naar de universiteiten verkleind worden ten gunste van het HBO, dat relatief veel goedkoper is. Wetenschap zou tenslotte alleen weg gelegd zijn voor de allerplentersten, die een post-academische opleiding kunnen volgen.

POSTHUMUS, DE GROOT, enz....

Ziedaar een prachtige voedingsbodem voor de gedachten van de hooggeleerde heren als Posthumus, Wiegersma, De Groot e.v.a. Na de eerste stroom protesten tegen de nota Posthumus was ex-minister De Brauw, tevens gewikkeld in de f1000,-strijd, gedwongen de invoering van de herstructurering op te schorten. De bewindslieden Klein en Van Kemenade achten inmiddels de tijd aangebroken Posthumus door de 2e Kamer te slepen.

Aan de orde zijn grofweg de twee volgende punten:

- Algemene opleiding (grotere inzetbaarheid door technische vaardigheden).
- Kostenbesparing (minder begeleiding en onderzoek, verkorting van de studieduur met 30%).

Wat betreft de studieduur gaan Mr. Herstructurering's gedachten uit naar een uniforme cursusduur van vier jaar, die onderverdeeld is in een propedeuse van één jaar met scherpe selectie, een doctorale fase van drie jaar (afschaffing van het kandidaats). Posthumus gaf in zijn nota niet zomaar wat aan wijzingen tot herstructureren, neen, hij heeft zelfs de inrichting van bijv. de propedeuse helemaal voorgeprogrammeerd: "overwogen zou kunnen worden 2maal per jaar gelegenheid te geven tot het afleggen van het propedeutisch examen. Daartoe dient men het jaar te verdelen in 2 semesters van ongeveer dezelfde lengte. Het verdient aanbeveling half-jaarlijkse kollegeroosters op te stellen, zodat onderdelen van het jaarprogramma binnen één semester zijn afgehandeld en na afloop daarvan door de student kunnen worden "afgerekend"."

de fakulteit

Naar aanleiding van het verschijnen van de nota Posthumus werd op onze eigen Economische Faculteit de zgn. OnderwijsProgrammaCommissie (OPC) ingesteld. Zoals bekend leidden haar inspanningen tot de instelling van de huidige propedeuse in '70/'71 en tot wijziging van de cursusduur in het kandidaats en doctoraal tot 1 1/3 resp. 2 jaar.

Direkt in het oog springen de overeenkomsten met Posthumus-herstructurering: de studieduur wijkt vrijwel niet af, de propedeuse is exact dezelfde, voor onderzoek is geen vaste plaats ingeruimd, verdergaande specialisatie in doorgevoerd, etc.. Van groter belang dan deze uiterlijke studievormen is een analyse van de inhoudelijke wijzigingen, die door de OPC in het programma zijn aangebracht. We zullen zien, dat ook deze passen in de plannen zoals die vanaf de oorlog door de regering zijn gepredikt: aanpassing aan de eisen van het bedrijfsleven.

Allereerst is daar een verzwaring in de eerste twee studiefasen. De verkortingswoede noopte tot het verschuiven van grote delen van de stof van het doctoraal naar het kandidaats en van het kandidaats naar de propedeuse. Zonder al te veel overdrijving kan gesteld worden, dat men momenteel tot en met de kandidaatsfase evenveel moet doen als vroeger in de hele studie.

De hierdoor veroorzaakte verzwaring van het programma in propedeuse en kandidaats lag zelfs de OPC wat zwaar op de maag. Daarom vergrootte men het aantal studieweken per jaar (eerder begin collegejaar, kortere rustperiodes met Kerst en Pasen, tentamens tot half juli). Hierbovenop werden nog eens een aantal coupures in de vakken aangebracht; sommige vakken verdwenen zelfs in hun geheel uit de studie. (Recht, Geografie en Geschiedenis werden keuzevakken). De door het geschuif ontstane gaten in het kandidaats en doctoraal werden voor een deel opgevuld met stof van een aanzienlijk hogere moeilijkheidsgraad. In het doctoraal werd echter de studieomvang met 35% ingekrompen. En passant werd ook de stageverplichting afgeschaft.

studie-inhoud

De visie van de OPC was, dat de propedeuse en kandidaatsfase de student aan bagage zouden geven, wat iedere econoom behoort te weten, om daarna tot specialisatie en verdieping in het doctoraal te komen. Dit uitte zich in praktijk in een invoering van vuistregels en allerhande kunstgrepen, die via de concentrische leer methode (herhaling in alle fasen) worden opgeleerd. Opvallend is hierbij, dat de bedrijfseconomie (incl. boekhouden) een relatief veel grotere plaats in de studie heeft gekregen. Voor wie het nog niet begrepen had: ook hier sloeg Mr. Herstructurering toe. Naast de verkorting van de cursusduur bestaat een belangrijk deel van de studie uit het leren van techniekjes, zijn belangrijke elementen uit het programma geschrapt, is de specialisatie toegenomen en kan het bedrijfsleven zich verheugen in een grotere aanpassing aan haar directe behoeftes.

veroudering

De veroudering van de kennis die men opdoet in de huidige studie is het grootste gevaar dat de afgestudeerde econoom bedreigt. Men heeft immers alleen een aantal technieken leren toepassen en vaak op zeer specialistisch gebied. Wijzigingen in produktiemethoden, geld- en banksystemen -of welke verandering waar een econoom ook mee te maken krijgt- moeten door hem begrepen en verklaard kunnen worden. Hiertoe is het noodzakelijk dat de studie gericht wordt op de inventieve, zo men wil creatieve, vermogens van de student, waarbij het kritisch aspect moet worden benadrukt. De Posthumuseconoom, die niet in staat is de ontwikkelingen om hem heen te volgen laat staan te kunnen oplossen wordt een 'wegwerpacademicus'. Hij moet, (indien hij in de avonduren geen zware bijscholingscursus heeft gevolgd) nodig vervangen worden door een jonge academicus, die de geavanceerde technieken en methoden wél beheerst.

Naast werkeloze jonge academici die door hun overgespecialiseerde Posthumusopleiding geen baan kunnen vinden, ligt hier nog een oorzaak voor de werkeloosheid onder academici.

De ondernemer kan tevreden zijn. zijn sollicitant is goedkoper (kortere studie en minder kennis) en kent in het gunstigste geval de technieken die hij nodig heeft. De student is het slachtoffer: zijn studie is saai en vervelend geworden, zijn kans op werkeloosheid is groter.

AKTIEGROEP EKONOMEN

(Hier en daar zal het stuk door zijn lengte niet volledig zijn. Wij bevelen U aan de ASVA-Rode Draad: Híst. Achtergronden van Posthumus I en het interview in Poorter met het VNO te lezen.)

propedeuse

KRITISCHE NOTA IN DE PROPEDEUSE

In de propedeuse is opnieuw een "Kritische Nota" van studenten over deze studiefase verschenen. Hierbij valt het in de eerste plaats op, dat de kritiek van de studenten en m.n. de door hen ontwikkelde alternatieven steeds vollediger, concreter en ingrijpender zijn geworden. Was de eerste nota enkele jaren terug vooral gericht op het hoge studietempo; nú is het moeilijk aspecten van de propedeutische studie aan te wijzen, die niet in de nota behandeld worden.

Uit eigen ervaring zullen de meeste lezers van dit stuk wel weten wat zo de algemene kritiekpunten in de propedeuse zijn. Toch voor de goede orde een samenvatting:

- * Werkgroepen: geen discussies, maar veelal monologen van de docent, een overdaad aan sommetjes. Geconstateerd wordt hier, dat de hoeveelheid stof veelal te omvangrijk en te technisch van aard is.
- * Pleno's: De beloofde behandeling van actuele zaken heeft slechts 2maal plaats gevonden. Vaak zijn pleno's niet de beoogde begeleidingscolleges, maar treden dubblures op met de werkgroepen of zijn een vervanging daarvan.
- * Sterk wordt bekritiseerd, dat de toetsing door multiple-choice een destructieve uitwerking heeft op discussies in de werkgroepen.

- * de studieinhoud wordt gekarakteriseerd als ten hoogste een inleiding in wat het betekent economie aan Uva te studeren. De eenzijdigheid van de behandeling van de Neo-klassieke 'truckendoos' wordt aan de kaak gesteld. Men stelt, dat de econoom hierdoor gedegradeerd wordt van een ontwerper tot een monteur. Hij zal ontslagen worden, als de machinerie waarmee hij heeft leren omgaan wordt afgedankt.
- * Tenslotte wordt erop gewezen, dat in één jaar niet beoordeeld kan worden of een student geschikt is voor het volgen van de -vaak op andere wijze georganiseerde- verdere studie. De selectie richt zich op studenten, die niet in staat of bereid zijn zich aan het hoge studietempo aan te passen.

ALTERNATIEF

Vrij veel aandacht wordt in de 'Kritische Nota' besteedt aan een 'haalbaar' alternatief voor de huidige propedeuse. Centraal thema hierin vormt de vervanging van de drieëenheid micro-macro-bedrijfs door de vakken geschiedenis van het economisch denken, methodologie en economische theorie. Dit alternatief is een uitwerking van een voorstel uit het vorige jaar.

De bedoeling is via de propedeuse-raad en propedeuseprogrammatie, dit alternatief een reële kans te geven. Daarbij is het zaak contact te zoeken met die stafgelederen, die in het verleden er blijk van hebben gegeven een aantal kritiekpunten te delen. Zo hebben twee jaar geleden de heren Knaack en De Lange in een nota gepleit voor meer samenhang in de stof en een grotere maatschappelijke betrokkenheid. Gelijkgestemde geluiden zijn ook van de heren Woudhuijsen en Van der Weel gehoord. Een programma dat is voortgevoerd uit duurzaam overleg van studenten met constructieve stafleden lijkt de enige methode om uit de huidige, voor iedereen hoogst onbevredigende situatie te komen.

Op een algemene eerstejaarsvergadering op 4 februari, werden de discussies over de nota in de verschillende werkgroepen voorlopig afgesloten met een motie, waarin de conclusies uit de nota worden onderschreven. Het komt er nu op aan, met de ervaringen van vorige jaren in het achterhoofd, dat de eerstejaars verregaande resultaten boeken. Alleen overleg met goedwillende docenten zal hiervoor waarschijnlijk niet voldoende zijn. De ervaringen hebben geleerd, dat studenten vaak hevige pressie moeten uitoefenen. We zullen hier in het midden laten, of dit betekent, dat opnieuw een bezetting plaatsvindt, zoals 4 jaar geleden door eerstejaars werd uitgevoerd, of dat andere middelen volstaan.

AKTIEGROEP EKONOMEN.

kandidaats

KANDIDAATS

Zoals uit verslagen in ROSTRA wel is gebleken, zijn er de afgelopen jaren twee belangrijke enquêtes over de kandidaatsstudie gehouden. Daaruit bleek dat zowel onder studenten als docenten op een groot aantal punten mogelijkheden voor verbeteringen in de studie ziet. Hoewel vanzelfsprekend de ideeën hierover nog niet op alle punten overeenstemmen is nu dus de tijd aangebroken om tot daadwerkelijke verbeteringen over te gaan.

Hierom heeft het kandidaatscomité het initiatief genomen door de uitgave van een nota en de organisatie van een forum met stafleden en studenten. Over dit laatste kunnen we nu niets schrijven door de produktietijd van Rostra, wel iets over de nota:

De studievorm wordt vooral bekritiseerd op punten als gebrek aan discussie mogelijkheden, te grote werkgroepen (die dan hoorcollege worden), hoog tempo en weinig of geen actieve participatie van de studenten. De oorzaken hiervoor blijken ook duidelijk te liggen in de inhoud en opzet van het studieprogramma.

In de bedrijfseconomische vakken wordt m.n. een discussie gemist over de rol van de manager in het bedrijf. Het lijkt bij deze vakken alsof de praktijk van de manager ophoudt bij de deur van zijn kamer en dat alle gevens hem van buiten die kamer worden toegespeeld. Hij hoeft dan slechts zijn sommetjes op te lossen en stuurt de meest juiste richtlijnen de fabriek in. Terecht worden hier enige kanttekeningen bij geplaatst. Op de eerste plaats krijgt zeker niet iedere econoom een managersfunctie. Op de tweede plaats zou het wenselijk zijn aandacht te besteden aan de verschillende verwachtingen die (machts)groepen van hem hebben. Bovendien wordt in de studie geen kader geschapen waaruit men de vaak snelle veranderingen van de aangeleerde technieken kan plaatsen.

Bij de sociaaleconomische valt weer de eenzijdigheid in het programma op. Hoewel de docenten daar toegeven, dat je er niet zoveel verder meekomt, doceren zij voornamelijk de neo-klassieke theorie en vooral truckendoos. Na het vlugge uiteenzetten van de axioma's en vooronderstellingen, waar

de discussie over realiteitswaarde van de theorie etc. plaats zou moeten vinden, wordt snel overgegaan op de vraagstukken. Het is duidelijk, dat dit nu juist niet de discussie onderwerpen zijn. Bij IEB valt op dat men wel aandacht besteedt aan de institutionele kant van het monetair systeem en organen als de EEG, maar dat economische en politieke discussies hierover niet plaatsvinden. Bij micro zou aandacht besteed worden aan 'Capital, inflation and the multinationals' (Levinson) waar uiteindelijk niets van terecht is gekomen. Voor alle vakken geldt, dat meer aandacht besteed zou moeten worden aan actuele zaken, zoals stagflatie, werkloosheid, oliecrisis. Daarnaast bestaat behoefte aan de behandeling van meer in de belangstelling komende theorieën (bijv. Marx en andere Klassieken.)

Eén van de belangrijkste aanbevelingen die in de nota wordt gedaan als voorwaarde voor studie-inhoudelijke verbeteringen is de invoering van de zgn. semesterblokken. Het studiejaar zou

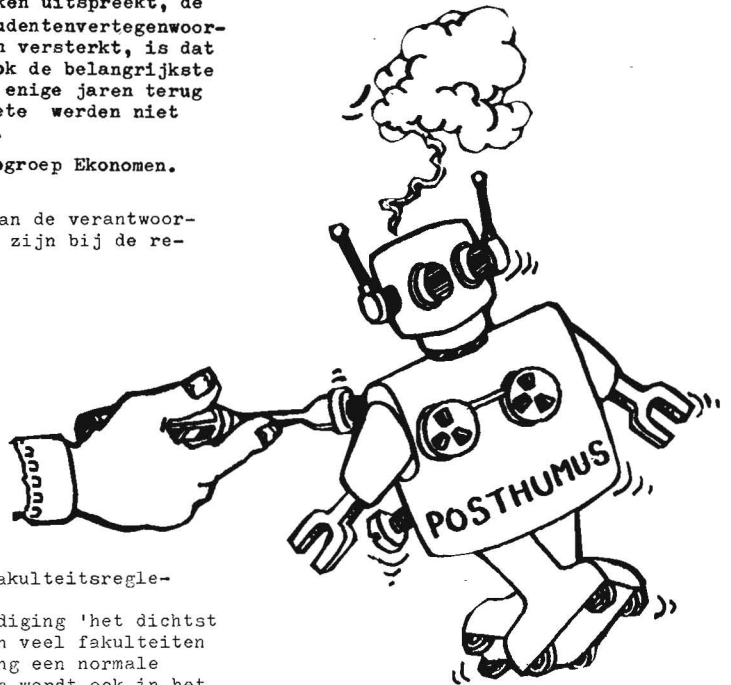
verdeeld moeten worden in twee ipv drie blokken, die dan ook allen 17 weken duren. Van belang is nu echter dat zoveel mogelijk in discussie met stafleden wordt besloten met welke onderwerpen de studie wordt uitgebreid. Dit zal in eerste instantie moeten uitmonden in beslissingen in de Kandidaatsraad en tenslotte Faculteitsraad. Willen de studenten een reële invloed op die discussie hebben, moeten zij zich manifesteren op vergaderingen, maar vooral ook in de colleges zelf. Discussies in raden hebben alleen maar gunstige besluiten tot gevolg, wanneer zij duidelijk gevoeld worden door grote groepen studenten. Hoewel een enquête,

waarin zich 65% van de studenten zich vóór semesterblokken uitspreekt, de positie van de studentenvertegenwoordigers in de raden versterkt, is dat niet voldoende. Ook de belangrijkste conclusies uit de enige jaren terug gehouden COWO-enquête werden niet alle overgenomen.

Aktiegroep Economen.

(n.b. de namen van de verantwoordelijke auteurs zijn bij de redactie bekend)

doktoraal

DOKTORAALSTUDIËN OPGELET!

Enkele weken geleden verschenen in de fakulteit vlak na elkaar liefst twee nota's: één door de eerstejaarsgroep over de propedeuse, de tweede door het kandidaatscomité over, U raadt het al, de kandidaatsfase. Twee stukken, waarin de slechteffers zelf aan het woord zijn over hun studie: de inhoud van de voorgeschotelde vakken en de vorm van het onderwijs. Merkw aardig genoeg is iets dergelijks door doktoraalstudenten nog nooit ondernomen — in die studiefase waarin onze toekomst als ekonoom het dichtst bij is staan vorm en inhoud van het daarop voorbereidende onderwijs veel minder ter discussie onder de studenten dan dat in de eerdere fasen het geval is. Maar tergelijktijd worden we ook herinnerd aan het feit dat doktoraalstudenten (i.t.t. eerstejaars en kandidandi met hun Propedeuse- en Kandidaatsraad!) vrijwel geen enkele geïnstitutionaliseerde mogelijkheid hebben om enige invloed uit te oefenen op de vaststelling van de onderwijsprogramma's.

Nu lijkt ons de gevolgtrekking dat dan maar zo snel mogelijk een "Doktoraalraad" moet worden verkozen, met half studenten, half docenten, analoog aan de bestaande structuur op propedeuse- en kandidaatsnivo, wel een beetje overhaast. Voor die fasen geldt nu eenmaal dat ieder ruwweg hetzelfde vakkenpakket bestudeert, en het gaat hierbij om een heel wat geringere aantal vakken dan de ruim 35 hoofd- en bijvakken waaruit doktoraalstudenten een combinatie kunnen maken. Nee, wij zijn van mening dat we als studenten óf ver vertegenwoordigd moeten zijn waar in de praktijk de discussies gevoerd en de beslissingen genomen worden over het studieprogramma: in de vakgroepen. Vakgroepen zijn de hedendaagse opvolgers van de "leerstoele", en omvatten op het moment in onze fakulteit hoortleraren en medewerkers van (in principe) een elkaar verwante vakken; de economische fakulteit kent er neven (mikro, makro, bedrijfseconomie, informatica, enz. — zie p.7 van de studiegid). Vakgroepen organiseren, coördineren en integreren de werkzaamheden van hen wier taken liggen op hetzelfde vakge-

bied (aldus het Faculteitsreglement). Deze vertegenwoordiging 'het dichtst bij het vuur' is in veel fakulteiten in den lande allang een normale gang van zaken, en wordt ook in het Faculteitsreglement uitdrukkelijk mogelijk gemaakt: de vakgroep kan een voorstel aan de Faculteitsraad ter goedkeuring voorleggen welke studenten volgens haar op grond van hun werkzaamheden op het betreffende vakgebied geacht moeten worden tot de vakgroep te behoren (besloten in de FR-zitting van 2-4-'74; zie hierover ook het artikel van Hein Vrolijk in ROSTRA nr.35). Naar onze mening is de vakgroepsvergadering de aangewezen plaats om onze eigen inbreng op het gebied van studieinhoud en -vorm te realiseren.

Mit gesprekken is gebleken dat bij stafleden veelal de bereidheid om studentenvertegenwoordiging in de vakgroepen te aksepteren zeer wel aanwezig is. Het zal bv. bij de vakgroep Recht waarschijnlijk nauwelijks bezwaren ontmoeten. Bij de in de economiestudie wat meer centrale vakgroepen zal het echter misschien heel wat meer overredingskracht vergen.

Op vrijdag 31 januari kwamen voor het eerst vijftien doktoraalstudenten bij elkaar om te praten over deze zaken. Voor het overgrote deel waren het mensen die het hoofdaksent in hun vakkenkeuze laten vallen op de sociale economie. De bedoeling is om een groep te gaan vormen rond de sociaal-economische studierichting (eventueel voor zover nodig nog uitgesplitst in makro-economie, enz.), die zich zal gaan bezighouden met de betreffende vakken, en die op den duur als basis kan gaan fungeren voor degenen die als studentenvertegenwoordigers in de betrokken vakgroep(en) hun zegje moeten doen. Allereerst zal zo'n groep natuurlijk de praktische wegen moeten zien op te sporen om hun vakgroep zover te krijgen studentenvertegenwoordiging te aksepteren.

Te hopen is dat in de andere studierichtingen ook dergelijke groepen van de grond zullen komen. Niet alleen omdat er bij de studenten van alle verschillende richtingen wel

behoefte zal bestaan om eens te praten over wat ze nu eigenlijk verwachten van de inhoud van een bepaald vak, over de betekenis van het bestuderen van een vak in je opleiding tot econoom, over de wijze waarop vakken worden gedoceerd (de eeuwige hoorcolleges voor de meeste kleine tentamens!), over wat zinvolle vakkencombinaties zijn als je een bepaalde richting wilt uitgaan als ekonoom, en over nog tientallen verwante of minder verwante onderwerpen, maar ook omdat het realiseren van de mogelijkheid van studentenvertegenwoordiging in de vakgroepen ervan zal afhangen hoeveel studenten zich hierachter zullen stellen.

De initiatiefnemers staat voor ogen dat naast dergelijke vakgerichte groepen een soort overkoepelend algemeen "doktoraalkomité" gevormd wordt, dat vanzelfsprekend niet al te frekwent bijeenkomt, en dat op momenten dat dat nodig is voor enige coördinatie of onderlinge steun voor de groepen kan zorgen. Ook kan dit komité een functie vervullen in kwesties die alle doktoraalstudenten aangaan omdat ze niet specifiek op één vak betrekking hebben: een voorbeeld uit het afgelopen jaar was het plan om de geldigheidstermijn van tentamens in te korten, dat indertijd dankzij een handtekening-actie niet is aangenomen door de FR.

Op de onderwijsdag van 20 februari zal inmiddels de eerste stap in deze richting al gezet zijn in een doktoraalstudentenvergadering, bijeengeroepen door de al begonnen sociaal-economen.

Wij zouden iedereen willen vragen zich op de hoogte te houden van de ontwikkelingen; je kunt altijd contact opnemen met een van ons — voorlopig komen we elke vrijdag bij elkaar van 1-2 in zaal 3212.

Ferd van Dielen
Richard Hengeveld
Edze Kieft
Flip van Sloten

Wetenschap in discussie

In de komende nummers van ROSTRA wil de redactie proberen een discussie op gang te brengen over de wijze waarop de economische wetenschap gestructureerd is of zou moeten worden. Met name willen we ingaan op de vraag wat de gevolgen van een bepaalde benaderingswijze zijn voor de te verwachten resultaten van de theorie.

Twee redactieleden stellen als aanzet hiertoe op de volgende pagina's een aantal onderwerpen aan de orde. De eerste bijdrage is meer van algemene aard, de tweede is toegespitst op de welvaartstheorie. Bij deze artikelen gaat het niet zo zeer om de specifieke mening van de schrijvers; er is geprobeerd door enkele hete hangijzers ter sprake brengen de discussie een startpunt te geven. Globaal zijn deze aan het slot in enkele vragen weergegeven. De heren M. Carchedi, J. van den Doel, J.J. Klant, R. Knaack, A. Pais en P. Verburg zijn uitgenodigd in de volgende nummers hun visie op het één en ander te geven. De redactie hoopt dat uiteenlopende standpunten zullen worden verdedigd, zodat een vruchtbare discussie het resultaat zal kunnen zijn. Uiteraard hopen we dat ook de studenten zich in de discussie zullen mengen.

red

grand theory

In zijn boekje "The sociological imagination onderscheidt C. Wright Mills verschillende richtingen waarin sociologen hun onderzoek sturen. De drie richtingen zijn: 1: "Towards a theory of history. For example, in the hands of Comte, as in those of Marx, Spencer and Weber, sociology is an encyclopedic endeavour, concerned with the whole of man's social life. It is at once historical and systematic-historical, because it deals with and uses the materials of the past-systematic, because it does so in order to discern 'the stages' of the course of history and the regularities of social life."

2: "Towards a systematic theory of 'the nature of man and society'. For example, in the works of the formalists, notably Simmel and Von Wiese, sociology comes to deal in conceptions intended to be of use in classifying all social relations and providing insight into their supposedly invariant features. It is in short, concerned with a rather static and abstract view of the components of social structure on a quite high level of generality".

3: "Towards empirical studies of contemporary social facts and problems".

Ook al maakte Mills zijn indeling voor de sociologie, hij is zeker ook bruikbaar in de discussie over de economische wetenschap. Het leidt geen twijfel dat men in de economie naar de tendenzen 2 en 3 neigt. Immers, zowel de micro- als de macro-economische theorie pretendeert algemeen geldend te zijn en beide zouden door invulling van een aantal grootheden op een specifieke situatie van toepassing kunnen worden verklaard. De onder 3 genoemde studies vinden veelal plaats teneinde de onder 2 genoemde theorieën te toetsen.

Mills noemt de onder 2 genoemde theorie de Grand Theory. Voor de aanhangers daarvan heeft hij geen goed woord over: "They never, as grand theorists, get down from the higher generalities to problems in their historical and structural contexts. This absence of a firm sense of genuine problems, in turn, makes for the unreality so noticeable in their pages". Resultaat daarvan is een ogenschijnlijk arbitraire en zeke eindeloze uitwerking van begrippen, die noch ons inzicht vergroten, noch onze ervaringen begrijpelijker maken. Grand theory is een theorie gebaseerd op zeer schone, maar uiterst onrealistische vooronderstellingen. De theorie - en we kunnen ons afvragen of de hele prijstheorie hier niet onder valt - wordt daardoor een stukje formele logika waarvan de betekenis voor de werkelijkheid onduidelijk blijft. Een voorbeeld van een dergelijke theorie is waarschijnlijk ook de theorie van de internationale economische betrekkingen: daarin is een uitgebreid begrippen-apparaat ontwikkeld dat zijn doel voorbij schiet door juist te abstraheren van de historische factoren die bepalend zijn bij bijvoorbeeld de prijsbepaling van de grondstoffen in de handel tussen de derde wereld en het westen.

abstracted empiricism

Onder categorie 3 verstaat Mills het 'abstracted empiricism': "The style of social research I have called abstracted empiricism often seems to consist of efforts to restate and adopt philosophies of natural science in such a way as to form a programme

and a canon for work in social science".

Ook onder economen zijn nogal wat empiricisten te vinden. In de moderne empirische wetenschappen (en velen zijn van mening dat de economie zo'n wetenschap zou moeten zijn) streeft men ernaar relaties aan te geven tussen geformaliseerde verschijnselen, door kondities aan te geven waaronder een bepaald verschijnsel plaats vindt. Men stelt hypothesen op in de vorm van 'als....., dan..' -relaties en door middel van een herhaalbaar experiment - een laboratoriumsituatie waarin men de betreffende kondities creëert en kijkt of het verschijnsel ook werkelijk optreedt - is men in staat de hypothesen te toetsen. Creëert men de kondities en treedt het verschijnsel niet op, dan is de hypothese weerlegd of gefalsificeerd. Deze falsificeerbaarheid en het feit dat steeds andere onderzoekers het experiment kunnen herhalen, maakt dat men deze methode 'wetenschappelijk' noemt.

In de natuurwetenschappen werkt deze methode uitstekend: men kan naar hartelust experimenteren en de te bestuderen verschijnselen isoleren. In de sociale wetenschappen gaat dat wat moeilijker. Hoewel het uiteraard een nobel streven is langs empirische weg tot resultaten te komen, zullen deze resultaten slechts zeer beperkt kunnen zijn. Mills merkt op: 'it is evident that empiricism eliminates the great social problems and human issues of our time from inquiry'.

Ideologie

Het feit dat de natuurwetenschappelijke methode zich niet zondermeer laat toepassen in de sociale wetenschappen, heeft ertoe geleid dat economen veelvuldig gebruik maken van andere middelen. Introspektie (wat zou ik doen als ik producent was?), plausibiliteit (dat is toch logisch, dat is nu eenmaal zo) en empathie (het invoelend begrijpen), het gedachten-experiment (Robinson Crusoe, twee-sektoreneconomie) en de ceteris paribus clause zijn de opvallendste. (Klant, Spelregels voor economen, 1972).

Door het gebruik van deze methoden verliest de economie zijn status van 'moderne empirische wetenschap'. Dit maakt de resultaten aanvechtbaar: degelijk toetsen is immers niet mogelijk. De theorie dreigt te verworpen tot een rationalisatie van oordelen of tot een goedkope ideologie die een aantal belangen veilig moet stellen. (Zonder het idee dat onder bepaalde omstandigheden het streven naar maximale winst tot een maatschappelijk optimum leidt - en deze stelling blijft zeer aanvechtbaar - zou het bestaansrecht van de bedrijfseconomie en de op winstba-

sis producerende onderneming bijvoorbeeld vervallen).

geschiedenis

In categorie 1 plaatst Mills de theorieën die zich historisch gericht opstellen. Zowel de grand theory als het abstracted empiricism gaan voorbij aan het feit dat de meeste economische verschijnselen samenhangen met of bepaald worden door een specifieke wijze van produceren, in een maatschappij die op een specifieke wijze georganiseerd is. Niet altijd in de geschiedenis heeft bijvoorbeeld een zover doorgevoerde arbeidsdeling bestaan als de huidige, etc. In de economie

doet men deze problemen vaak af met de opmerking dat de maatschappelijke structuur als een datum beschouwd wordt. Slechts de institutionalisten en de aanhangers van de historische school vormen hierop een uitzondering. Met recht kan men zich afvragen of de verwaarlozing van de historische aspecten en een zo willekeurige keuze van data verantwoord is met betrekking tot de problematiek die men te lijf wil gaan.

macht

Opvallend in de economische theorie is het ontbreken van een begrip als

macht, onderdrukking of uitbuiting. Terwijl iedereen in het dagelijks leven, in de krant en waar ook maar met verschijnselen van dien aard gekonfronteerd wordt, blijkt het nog steeds mogelijk een oratie te houden met als titel 'Wat is economie?' (Klant, 1975) zonder ook maar één van deze begrippen te noemen. Dit terwijl het overigens duidelijk is dat de belangrijkste economische handelingen slechts onder dreiging van juridische, politieke, eventueel economische of militaire sancties tot standkomen. Men denke bijvoorbeeld aan de olie, de grondstoffen, het arbeidssysteem in Zuid Afrika, of de loonstrijd in Nederland.

E.V.I.

WELVAART IN THEORIE

" De welvaartstheorie die zich ten ten doel stelt aan de economische politiek een wetenschappelijke grondslag en concrete richtsnoeren te verschaffen" (P.Hennipman, 1962, pg 18).

A. De basis van de welvaartstheorie vloeit voort uit de poging aan te geven onder welke voorwaarden de allocatie optimaal is. Als zodanig is zij naar haar aard geen empirische theorie met falsifieerbare uitspraken. Zij tracht niet aan te geven hoe gedragingen en besluitvormingsprocessen tot stand komen, maar aan te geven hoe die zouden moeten zijn als de ethische beginselen van de welvaartstheoretici aanvaard werden. Er is sprake van een normatieve theorie. Een noodzakelijke voorwaarde, die hieruit voortvloeit, is de bepaling van een maximum met randvoorwaarden. Met de maximum en de randvoorwaarden kan dan een optimumpunt bepaald worden. In de Paretiaanse welvaartstheorie zijn hierbij twee uitgangspunten kenmerkend.

1. Om tot beoordelingen te komen handelt de theorie het criterium van Pareto als beoordelingsmaatstaf. Deze maatstaf houdt in dat de maatschappelijke welvaart is toegenomen, indien minimaal één persoon in welvaart is vooruitgegaan zonder dat de overige leden van de groep erop achteruitgegaan zijn. In de neo-Paretiaanse welvaartstheorie wordt hierbij eventueel van een compensatietoets gebruik gemaakt.

2. Aangezien men economische beoordelingen wil maken, maakt men gebruik van een economische maatstaf voor individuele welvaartsveranderingen. Er is sprake van een individuele welvaartsvergroting als de bevrediging, die uit economische goederen wordt verkregen, is toegenomen. Het individu is dan op een hogere indifferentiecurve gekomen. Om vergelijkingen te kunnen maken is het noodzakelijk dat het preferentieschema niet veranderd is.

Het begrip optimale allocatie wordt dan gedefinieerd op basis van de twee voorafgaande punten. De allocatie is optimaal, wanneer alle door het criterium van Pareto goedgekeurde veranderingen hebben plaats gevonden.

Uit de bovenstaande korte weergave van de theorie zal duidelijk zijn dat de keuze van de beoordelingsmaatstaf en de individuele welvaartsmaatstaf bepalend zijn voor de inhoud van de theorie. Op basis daarvan wordt de analyse verricht en doet men uitspraken. De juistheid van deze uitspraken kan dus geen empirische kwestie zijn. Zij kan slechts beoordeeld worden aan de hand van de afleidingen uit de basisbegrippen van de theorie. Er is sprake van toegepaste logica. De relevantie van de uitspraken moet beoordeeld worden aan de hand van de inhoud van de basisbegrippen. Het voorafgaande impliceert dat de theoreticus uit de mogelijke allocaties door middel van een zelf gevormde maximum er een kiest welke hij optimaal noemt. Niet geheel toevallig blijkt er volgens de meeste theoretici onder volkomen concurrentie sprake te zijn van een optimale allocatie. De conclusie van Knight dat "het doel van de theoretische economie de schildering is van een ideaal, dat zijn grondslag vindt in de ethiek van het liberalisme" (Klant, 1972, pg 83, Knight citerend), lijkt me dan ook volkomen juist. Welke boodschap heeft de huidige welvaartstheorie dan nog voor een niet-liberaal?

B. Onlangs heeft M.Dobb een fraai stuk geschreven over de invloed en de functie van een visie op de theorievorming. Hij is van mening dat in de structuur van een theorie, het begrippenkader, de definities, onvermijdelijk de visie van de ontwerper weerspiegeld wordt. De problemen waarop de theorie een reactie vormt, en de invalshoek die daarvoor gekozen wordt, zijn bepalend voor de vorming van de begrippen. Een andere visie, een andere probleemstelling leidt tot een afwijkend stelsel van begrippen. "Problems arising in this way than form the starting-point of new concepts and of new theory; and to this extent the latter are always relative to a particular historical context" (pg 17). Verderop schrijft hij: "Whatever one might be led to expect a priori, the history of political economy from its inception makes abundantly clear how

closely (and even consciously) the formation of economic theory was linked with the formation and advocacy of policy" (pg 22). Deze uitspraken benadrukken naast de betrekkelijkheid van een theorie ook de onvermijdelijkheid van de doelstellingen van een theoreticus, zoals die uit zijn visie en partijdigheid voortvloeien. Wie onbevangenheid nastreeft, moet geen wetenschap bedrijven. Ze laten tevens zien dat de theorie gerelateerd dient te worden aan de maatschappelijke problemen. Het is dan niet zinvol om nieuwe problemen in het keurslijf van een verouderde theorie te wringen. Als de noodzaak van een nieuw begrippenkader aanwezig is, waar ik in de derde paragraaf verder op in ga, is vervolgens een adequate visie een conditio sine qua non voor een betere theoretische benadering. Dat de welvaartstheorie een visie en een ideaal schildert is dus onvermijdelijk. Zoals Klant heeft gezegd, is het ongeoorloofd om de economie van zijn filosofisch kostuum te ontdoen (1975, pg 15). Het is echter wel de vraag of de huidige, economisch liberale visie nog wel afgestemd is op deze tijd.

C. Door summier enkele knelpunten van de theorie op te sommen hoop ik aanmerkelijk te maken dat er een nieuw begrippenkader nodig is.

1. De Paretiaanse welvaartstheorie maakt haar beoordelingen op basis van gegeven preferentieschema's. Deze worden bepaald door de behoeftes, de inkomensverdeling en de mate van aanwezige kennis. Is het in de huidige situatie nog zinvol om deze drie grootheden als uitgangspunten te nemen? Aldus wordt namelijk afgezien van een analyse, waaruit deze grootheden als bruikbare beleidsinstrumenten zouden kunnen voortkomen. Daarnaast zijn de resultaten van de theorie slechts bruikbaar voor zover de wijze waarop deze grootheden voorkomen, geaccepteerd wordt.

2. Als beoordelingsmaatstaf heeft men het criterium van Pareto gekozen. Volgens sommigen is dit een algemeen aanvaard ethisch beginsel. Volgens

Mishan vormt het zelfs een onderdeel van "a virtual constitution" (pg 310 e.v.). Hiermee worden de bestaande fundamentele belangentegenstellingen op eenvoudige wijze weggedacht. Zelfs als men de huidige individuele welvaartsmaatstaf aanvaardt, geldt volgens mij nog dat "er meer te zeggen is voor het tegenovergestelde standpunt dat een Paretiaans optimum dikwijls met gangbare overtuigingen in strijd zal zijn" (P.Hennipman, 1974, pg12). Vervolgens citeert Hennipman Sen: "a society or economy can be Pareto optimal and still be perfectly disgusting". Hennipman verdedigt het criterium vervolgens met een beroep op de neutraliteit ervan. In de tweede paragraaf is hier al voldoende kritiek op geleverd. Bovendien wordt zo voorbij gegaan aan de vraag waarom dan niet een ander 'neutraal' criterium gekozen is. De praktische waarde van het criterium van Pareto is in ieder geval erg dubieus.

3. De welvaartstheorie wordt op veel gebieden toegepast. Als voorbeelden noem ik de milieuvulling die gereduceerd wordt tot een extern effect in de welvaartstheorie, en de maatschappelijke productiviteitsanalyse. De toepassingen vinden plaats binnen het raamwerk zoals dat weergegeven en becommentarieerd is. De conclusie is niet moeilijk meer. Nog afgezien van de onoverkomelijke technische moeilijkheden bij het vaststellen van welvaartsveranderingen "is er ook sprake van een falen in het aanreiken van adequate beslissingsmodellen vanuit de normatieve tak van dit (neo-klasieke) denken". (J.B. Opschoor, 1974, pg. 173).

Johan Conijn

Literatuur: M.Dobb, Theories of value and distribution since Adam Smith: Ideology and economic theory, 1973.

P. Hennipman, Doeleinden en criteria der economische politiek, in Theorie van de economische politiek, onder redactie van J.E. Andriessen en M.A.G. van Meerhaege, 1962.

P.Hennipman, Paretiaans optimum en Wickselliaanse eenstemmigheid, in een bundel aangeboden aan prof. De Roos, 1974.

J.J. Klant, Spelregels voor economen, 1972.

J.J. Klant, Wat is economie?, 1975

E.J. Mishan, Cost-Benefit Analysis. An Informal Introduction, 1971.

J.B. Opschoor, Economische waardering van milieuvuiling, 1974.

In hoeverre is de natuurwetenschappelijke methode bruikbaar in de economie? Welke resultaten zijn daar van te verwachten? Is het juist te zoeken naar een a-historische, algemeen geldende theorie?

Ook al maakt men gebruik van de methode van afnemende abstraktie, is het dan juist om in eerste instantie te abstraheren van duidelijk waarneembare belangentegenstellingen en machtsposities?

Als men de economie opvat als verschaffer van een analyse-instrumentarium, kan men dan -gelet op de uitspraken van M. Dobb- nog spreken van de neutraliteit van het instrumentarium?

Dient welvaartstheorie opgevat te worden als een normatieve theorie, gebaseerd op subjektieve ethische beginselen, of als een positieve theorie waarop beginselen als neutraliteit en onbevangenheid van toepassing zijn?

De economische wetenschap is gebouwd op een aantal vooronderstellingen en/of data. Zo aanvaardt men bijvoorbeeld de juridische en politieke structuur en de preferenties van de konsumenten als datum. Als de economie een oplossing voor de huidige maatschappelijke problemen, de milieuverontreiniging, de internationale arbeidsverdeling, wil geven, kunnen deze data dan gehandhaafd blijven? Steeds vaker wordt immers verkondigd dat deze problemen juist uit de factoren die de economie als datum aanvaardt voortkomen.

WAT IS ECONOMIE ?

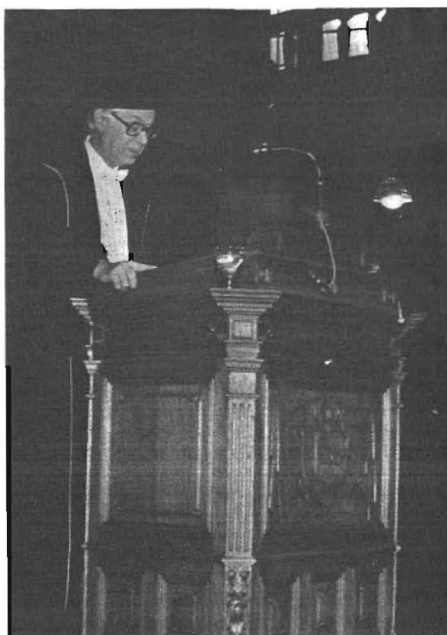
Oratie 2

Op maandag 13-1-1975 hield prof.dr. J.J.Klant bij de aanvaarding van het ambt van gewoon hoogleraar in de staatshuishoudkunde zijn oratie, getiteld 'Wat is economie?'. Samengevat luidde zijn rede als volgt:

Ondanks de vele pogingen daartoe in leerboeken, is het onnodig en ook ondoenlijk een definitie te geven van 'economie'. Economie is wat economen doen. De vraag 'wat is economie' kan beter omgezet worden in: 'Hoe gedragen zich economen?'. Het antwoord daarop wordt gegeven door de de geschiedenis en de methodologie van de economie. Die leren ons bijv. dat het dogmatisme, de tot grote tevredenheid stemmende opvatting dat de waarheid voor altijd is gevonden, een van de bekoringen is waaraan economen gemakkelijk toegeven. Zij zijn dan van mening dat de theorie berust op axioma's, waarvan de waarheid intuïtief of op grond van dagelijkse ervaring en zelfkennis door iedereen wordt ingezien.

Die opvatting, die ook aangehangen werd door de Amsterdamse bedrijfs-econoom Limperg, is echter onhoudbaar. De wetenschap verkeert in werkelijkheid in een staat van permanente revolutie: zij ontwikkelt zich door een niet aflatend kritisch onderzoek van eerder gedane uitspraken, een voortdurende discussie waarin conservatieve en revolutionaire argumenten worden gebruikt. De theorie wordt telkens vernieuwd. Economen ontdekken daarbij echter grote moeilijk-

heden. Hun wereld is veel ingewikkelder dan bijv. die van de natuurkunde en aan veel snellere historische verandering onderhevig. Zij beroepen zich daarom vaak op hypothesen die zij plausibel achten, maar die niet streng kunnen worden getoetst. Hun wetenschap bestaat uit een kruising van empirische wetenschap, voorschriften voor doelmatig handelen en sociale filosofie. Zij houden het maar zelden verborgen dat zij de wereld niet enkel willen beschrijven, maar haar ook veranderen.

Het schijnt dat natuurkundigen, of zij nu al christenen of ongelovigen zijn, gemakkelijker overeenstemming bereiken over de resultaten van waarnemingen dan economen, die veel meer vrijheid hebben tot interpretatie ervan. De socialistische econoom Kaldor en de liberale econoom Friedman kunnen het zich daarom veroorloven elk iets anderste zien als zij met onbevangen blik, maar niet zonder voorkeuren en vooroordelen, naar dezelfde cijfers omtrent inkomen, bestedingen, geld en prijzen kijken. Het is de taak van de wetenschapshistoricus en de methodoloog hun gedrag te onthullen om daarom beter te leren zien wat economen doen en daarmee antwoorden te vinden op de vraag: 'Wat is economie?'

Door de vraag 'wat is economie?' te transformeren in de vraag 'Hoe gedragen zich economen?' geeft prof. Klant zijn wetenschapsoopvatting duidelijk weer. Zich afzettend tegen essentialisten stelt hij eenvoudigweg: Economie is wat economen doen.

Wanneer je de vraag in deze vorm giet, heeft verder vragen inderdaad geen zin: 'Wie naar de zin vraagt, krijgt van de Zenmeester een klap.', zoals Klant in zijn proefschrift opmerkt. Met een gerust hart willen we deze klap in ontvangst nemen. Het zou immers te eenvoudig zijn om te veronderstellen dat Klant zijn oratie 'zomaar', zonder na te denken over 'relevantie', 'betekenis' of 'zin' zou hebben gehouden.

Het wachten is nu op een oratie met als titel 'Wat is de geschiedenis en methodologie van de economie?'

J.C.
E.v.I.

Prof. A.C.R. Dreesmann

„ ik woeker met m'n tijd ”

Sinds enige tijd doceert Prof.dr.dr.s. A.C.R. Dreesmann de leer der Externe Organisatie aan onze fakulteit. Professor Dreesmann bekleedt vele functies, zowel in het zakelijk leven als op maatschappelijk terrein, hij is onder andere president-directeur van Vroom & Dreesmann en lid van de Sociaal Economische Raad. Reden voor de Rostra redactie om hem enige vragen te stellen over maatschappij, het ondernemer zijn, hooglerarschap en persoonlijk leven.

Hoe was uw studententijd ?

Nou, dat was afwezig moet ik zeggen, ik ben net in die oorlogssituatie terecht gekomen, ik ben eigenlijk pas in '45 begonnen, met al die verloren tijd en frustraties... Ik heb die loyaliteitsverklaring uiteraard ook niet ondertekend, en wat doe je dan ... Ik kon steno schrijven zo geweldig snel en machineschrijven en allemaal van die klunsdingen, Mercurius diploma, boekhouddiploma, en al die dingen. Dat is nooit weg, dat zei m'n vader.

Wist U wat u wilde gaan doen?

Ik wilde economie studeren, ik wilde de wetenschap in. Hoe bent U dan in het bedrijf gekomen? Nou dat was heel logisch, ik was net zo opstandig als vele mensen nu wel zijn, je moet het in het teken van de tijd zien en toen werd er wel wat meer de gang met je aangeveegd hoor ! Ik ben daar ingepraat eigenlijk . Ik heb dus twee doctoralen gedaan economie en rechten.

Dat was nog te kombineren toen ?

Ik heb toen verdome hard gepeesd hoor.

Kunt U wat zeggen over de economie-studie toen?

Limberg, met z'n grote wuivende kuif, daar heb ik nog Waarde en Winst bij gedaan, dat was toen al een scheidende Zeus.

De stof dat was toen allemaal Limberg, de dictaten van Ribbuis, zo'n stapel, die moest je van voren naar achter en ondersteboven uit je neus kennen. De economie dat was Limberg en dan Hennipman en dan een hele tijd niks meer. En dan waren er de bekende bijvakken bij sociaal..., koloniaal..., Koloniale economie, ha ha ha ha Gongrijp deed het ha ha ha ha. Gongrijp koloniale economie en dan had je sociale aardrijkskunde. zo heette dat

toen nog. En een aantal vakken die een andere naam en inhoud hebben gekregen. De faculteit was Limberg die liep als een halfgod hier rond heen!

Waarom ambieert U een hoogleraarschap?

Ik heb niet naar die baan gesolliciteerd. Maar ik vindt het eigenlijk een uitstekende kruisbestuiving. Het dwingt mijzelf ook te denken waar ik mee bezig ben. Ik moet mezelf goed motiveren.

Heeft U daar voldoende tijd voor?

Ik heb zo'n onzedelijke hoeveelheid literatuur te verwerken in mijn eigen vak en uit m'n eigen interesse. Ik heb eens een cursus snel lezen gedaan, dat betekent toch ook wel wat ondiepte en je leert er een hele hoop zand snel uit te schudden. Bij een hele hoop wetenschappelijke literatuur en half-wetenschappelijke literatuur, die met name op het terrein van de externe organisatie een rol speelt, maakt het daardoor, door die informatioglut, wat moeilijk te volgen. Je krijgt zovél en het is allemaal even interessant, maar het is toch niet allemaal even waardevol. Je keuze in wat je leest wordt daardoor wat moeilijker en dat bedoel ik met onzedelijk, je voelt jezelf niet helemaal verantwoord tot op de bodem toe in de keuze van de literatuur die je moet doen, je kan net zo goed zeven andere bladen nemen of een andere rits boeken voorschrijven.

Er is een tendens naar kwantificering van de ec. probleemstelling. Wat vindt U daarvan?

Of dat zinnig is... Ten eerste de grote abstraktiegraden, er zijn op zichzelf uitstekende en geruisloos lopende modellen, waar je nog geen ei mee kunt bakken. Er worden veel modellen gebouwd die bijzonder interessant zijn als denkconstructie. Het ding snort, perfect loopt ie, geluidloos loopt ie, maar je kunt er niets mee doen ! Maar dit vak, dat is de harteklop van het leven. DIT IS HET ! Het economische leven is DIT !

Heeft U moeite met de wiskundige aanpak ?

Ik heb wel wat moeite met de hele mathematica hoor moet ik zeggen, daar krijg ik in toenemende mate moeite mee, die kan ik hijgend bijhouden en voor een gedeelte helemaal niet meer bijhouden. D'r zijn proefschriften bij die bijzonder interes-

sant zijn, maar van de wiskundige formules zeg je meteen recht voor z'n raap, laat U maar..., ik ben ook niet de enige die dat doet hoor.

U probeert een discussie op gang te brengen?

Ja, doel is om de mensen aan het denken te zetten, niet om hardop voor ze te denken. Maar ja, het is pas de vierde keer.

Ik vind een beetje, zonder nou de naam te krijgen extra kritisch te zijn, dat het nivó, -misschien keek je daar vroeger een beetje idealistisch, door een roze bril, tegenaan -, maar dat het nivó, de intellectuele belangstelling voor de zuiver theoretische vraagstukken, er in het algemeen niet op vooruitgegaan is.

Externe Organisatie, Wetenschap of Vakopleiding?

Een ding kun je in ieder geval wel zeggen van mijn vakgebiedje, dat als er één ding is waarin de gewone burger wel in geïnteresseerd is, dan is het wel de structuur en organisatie van het bedrijfsleven. Hoe werkt die machine, afgezien van de vraag of je het er mee eens bent. Dit is op zichzelf natuurlijk een reuze probleem in verband met de taakverdeling tussen welvaartstheorie van Van den Doel en dat van mij en ik probeer dus iedere keer als ik die grens aan het overschrijden ben gas af te nemen.

In de Angelsaksische landen ligt het vraagstuk van de Industrial Organisation helemaal in de Algemene Economie. En dat wordt daar a.h.w. op een hele andere wijze bekeken, daar wordt van boven af bekeken of de dan ontstane structuren efficiënt zijn, wenselijk zijn zelfs.

Eerst of ze efficiënt zijn; worden de prijzen voldoende laag, zijn de produktiekosten voldoende laag, is de werkgelegenheid voldoende verzekerd, en dan, wenselijk; Willen we zo'n soort organisatie. Dat is dus een vraag die helemaal niet thuis hoort in de bedrijfseconomie, want die bedrijfseconomie poogt alleen te kijken naar een wat meer specifieke probleemstelling; de gebeurtenissen in, rond en om die onderneming. De onderneming vaart temidden van andere ondernemingen...

Het zou te dwaas zijn wanneer je, zeker in mijn combinatie, als je ook nog ondernemer bent, maar zelfs al ben je hoogleraar "alleen maar", om het zomaar eens uit te drukken in alle onbescheidenheid, je dan geen filosofien zou hebben over hoe het zou moeten, dan hoor je in het vak niet thuis. Maar de vraag is alleen of dat het onderwerp van je leeropdracht is. Kijk, er zitten dacht ik twee waardeoordelenkanten in die bedrijfseconomie, dat is in de eerst plaats de normatieve elementen die Limperg erin gebracht heeft, dat was een normatieve leer, een van regels, thou shall, thou shall not, dat waren leefregels uit een wetenschappelijke analyse opgebouwd. Die kaap zijn we in ieder geval al voorbij, Limperg had dus dingen die je als ondernemer moest doen - zij het dan niet maatschappelijk - maar ter wille van de onderneming, dat stuk normen zijn we natuurlijk allang kwijt. Het uitspreken van oordelen over stukken van de Externe Organisatie hoort eigenlijk meer thuis bij de sociale economie, want dat is een welvaartseconomisch vraagstuk.

Die toetsing moet er wel zijn maar het is maar de vraag of dit binnen het stramien van de economische faculteit behandeld moet worden.

Dat is juist de vraag die wij opwerpen.

Ja ik twijfel daarover omdat ik bang ben dat de theoretische vorming daardoor schade lijdt. Is theorievorming dan "onbevangen"? Ah, daar zijn de moderne theorieën, waarin ik nog wel een heel eind in kan meekomen en dat vindt ik, geldt ook voor de bedrijfseconomie, die vragen komen dan ook zeker aan de orde in de rest van mijn betoog... Je geeft de juiste antwoorden op vragen, maar stel je wel de juiste vragen?! De problematiek van de bedrijfseconomie is er in beginsel nog een zoals die hier was historisch, van de problematiek van de jaren '20. Deze moet dan ook worden gemoderniseerd op de problematiek van het heden. De vraagstellingen moeten relevant zijn voor deze tijd. Dat betekent dus dat ik m'n collegetritts begin met een vraagstuk over de grootte van de onderneming. Dat is een relevante vraag.

Wat is volgens U de doelstelling van de onderneming?

Je hebt te maken met een hele rits doelen en daar moet een compromis tussen gevonden worden. Maar U komt maar op m'n colleges, Uzult verbaasd staan over de vele nuances die ter sprake gebracht zullen worden. De continuïteit van de onderneming ligt voor mij wel centraal zowel wat de werkgelegenheid als wat de marketplace betreft. D.w.z. continuïteit van de inkomensstroom als, zeg, verlicht winstbegrip op de hele lange duur.

Uiteindelijk als je als ondernemer nooit winst maakt dan moet je als ondernemer verdwijnen of de overheid moet de zaak overnemen, dat is uiteindelijk het eindcijfer. Er zijn natuurlijk gemeenschappelijke denominators maar ieder winstbegrip, ieder doeleinde is weer bij iedere onderneming anders. 't Is wel duidelijk dat de onderneming vermaatschappelijkt in z'n doelstellingen. Dat is ook wel logisch want de eerste ondernemingen waren eenmanszaken en redeneerden; hoe krijg ik zo vlug mogelijk drie ton op het droge en voor de rest geen geouwehoer. Langzamerhand is er de verwevenheid met de maatschappelijke doelstelling bij gekomen. De onderneming is zelf meegeëvalueerd met de maatschappij, wel altijd te traag natuurlijk. Een ideale gelegenheid om als ondernemer bij de tijd te blijven is daarom een hoogleraarschap, dat is de attractie.

Belemmert het concurrentieprincipe sociale evolutie van het bedrijf?

Ik moet U daarbij toch meenemen naar andere stelsels waar die ondernemingswijze produktie en dat zich richten op winst dan niet aanwezig zijn. Is het een geloof dat dit het beste is?

Nee, er is een bewijs dat dit het beste is als je kijkt naar de consumptieve vooruitgang en de kwaliteit van de bediening en de zorg t.o.v. elkaar.... Hebt u wel eens een Russische autofabriek gezien? Dat zijn over het algemeen hle units die zo overgeplant worden, de technologische vooruitgang van zo'n ding staat dan meteen stil. Je hebt hier, net zoals bij de democratie waar hetzelfde vraagstuk speelt, met deze soort concurrentie in het bedrijfsleven, met ondernemingswijze produktie, de beste van alle slechte oplossingen.

"...bewijs..."

Ziet U een concurrentiebeperkende monopolyvorming optreden bij het bedrijfsleven, waarmee een van de potten onder het kapitalisme wordt weggezaagd?

Jazeker, daar is geen twijfel over mogelijk, wat mij dan toch zeer verheugd is dat met name in een land waarvan men zegt dat het onvoldoende kritisch naar dat soort vraagstellingen heeft gekeken, met name Amerika, dat daar de aanpak van de trustbusting en de monopolyvorming veel sterker is dan enig ander land in de wereld.

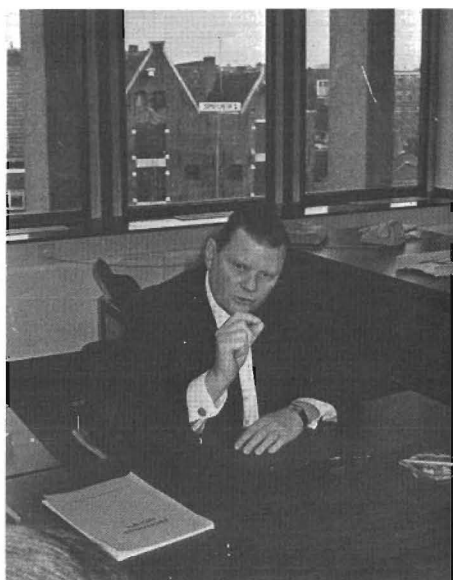
Voelt U zich belemmerd bij het invoeren van veranderingen binnen de onderneming?

Natuurlijk is het zo in een grote onderneming, dat je de dingen niet zo kunt verzetten als je zelf wilt. Ik ben bang toch dat een van de gevaren van het grote bedrijf de bureaucratie is, dat betekent dus dat je een gevengene bent van je eigen maatregelen en dat is bij iedere grote eenheid.

Zoekt U naar mogelijkheden om toch het sociale aspect tot zijn recht te laten komen?

Dat moet je proberen, je blijft net als iedere mens vaak steken in je goede voornemens, je mag nooit denken, dat is ook niet waar, dat er in de bovenkant van de grote ondernemingen niet gedacht wordt om te doen zoals, je eigenlijk vindt dat het moet.

Als je in mijn geval verantwoordelijkheid hebt voor een onderneming van 20 à 25 duizend man, dan kun je niet zo maar zeggen ik ga eens een potje experimenteren omdat ik dat nou lol-

"thou shall, thou shall not"

Het blijkt dat de econoom niet alleen alternatieven aandraagt maar dat hij ook de beslissing neemt.

Is dat nou zo? Ik twijfel erover of er inderdaad nou zo veel economen staan aan de stuurhandels van de politieke wilsvorming..dan zijn ze toevallig ook nog econoom, maar niet als econoom.

Waar en hoe moeten de doelstellingen van de wetenschap getoetst worden aan de maatschappelijke belangen?

"zo vlug mogelijk 3 ton op het droge"

lig vindt. Je hebt een reusachtige verantwoordelijkheid voor de continuïteit, dat betekent beperking van je experimenteerterruimte en dat is reuze triest, want er zijn een hoop dingen waarvan je zegt; eigenlijk zou ik ze willen maar het kan niet of nog niet. Dat is een vraagstuk van iedere maatschappelijke organisatie, het is niet zo dat de ondernemers een toevallig ras maffieuze bandieten zijn, ze staan voor het voetlicht en hoge bomen vangen veel wind.

Bent U niet bang dat de leden van de Ondernemings Raad zich laten intimideren door de indruk van deskundigheid van de ondernemer ?

Het verwijt is vaak, en dat vind ik een kwalijke zaak, dat de ondernemingsraad een mechanisme is met een stukje repressieve tolerantie van de ondernemers en dus eigenlijk dat iedereen, die zich laat overtuigen door een ander verneukt is. Dan kun je met niemand meer praten.

U heeft een briefwisseling gehad met Van den Doel over tinnensoldaatjes, die Duitse uniformen droegen uit de jaren '40 en die bij V&D verkocht worden. Het ging waarschijnlijk over consumenten-producenten ethiek ?

Ja, hij heeft een uiterst scherpe brief van me terug gehad, maar daar kan ik zonder toestemming van Van den Doel natuurlijk niet over uitweiden. Wel, in essentie over deze vraagstelling kan ik u zeggen dat je in hoge mate moet oppassen als ondernemer, dat je de consument niet moet gaan vertellen wat goed voor hem is. Als je zegt: je krijgt van mij geen tinnen soldaatjes; dan ben je een paternalistisch elitair figuur en kom nou toch zeg dat is in zo hoge mate pedant! Iemand die dat vindt behoort een draai om z'n oren te hebben, die hoort in Rusland thuis, Warschau!

" kom nou toch zeg ... "

Openbaarheid van inkomens ?
Als we daar naar toe willen zeg ik gelijk oversteken, dan ook.
Als we nu in eens daartoe overgaan leidt dit natuurlijk tot veel wrijving en ongenoegens. En wie moet het dan gaan beoordelen? Degenen, die het niet hebben ? En, vergeleken met vroeger is het verval in inkomens al veel minder groot. Er heeft al een stuk nivellering plaatsgevonden daar word je koud van.

U heeft nogal wat baantjes ?
Nou banen!
Hoe kunt U dat combineren ?
Ik heb een grote werkkraft, ik werk toch zeker 80 uur in de week, ik werk snel.

baantjes ? " Nou banen ! "

Gaat dat nou niet ten koste van de diepte?
Nee dat gaat ten koste van de gezondheid misschien een beetje van ..... ik ben gelukkig getrouwd, dotten van kinderen overigens. Nee u moet niet vergeten dat je in dat soort jobs uiterst efficiënt leert werken en je hebt bovendien een hoeveelheid inwerk materiaal, die je over en weer kunt gebruiken, een groot aantal van dat soort dingen betreffen dan toch weer het werken met informatiekaarten die je alleen in andere combinaties gebruikt. Het werk in de SER bevat niet een heleboel andere politiek uh problematiek als die ik heb in mijn eigen onderneming, alleen vanuit andere aspecten gezien.
Ik woeker met m'n tijd en ik heb nog nooit 5 minuten stil gezeten.
Als je dat lijstje ziet (studiegids red.), dan zeg je die man is dus bijna maniakaal. Dat groeit natuurlijk ook an, daar gaat op korte termijn ook weer eens de schraper overheen, want anders groeit dat aan als mosselen aan een schip.

Bent U in deze "lijdend voorwerp"?

Een beetje lijdend voorwerp, dat komt, omdat in de hele detailhandel waar wat minder influx is vanuit de academische wereld dan in de industrie, dat toch wat meer een zuig als een pers proces is.
Het is toch belachelijk dat die gekke pil, die ik geschreven heb over de detailhandel de eerste was op een terrein, waar vele honderd-duizenden mensen werken.

Wat voor hobby's heeft U ?

Dat is te veel om op te noemen.
Ik film en fotografeer veel, ik lees veel over kunst, ik doe geen donder aan sport. Ik kan geen honderd meter lopen. Ik heb een hartinfarct gehad, met kaarsjes en zo ... op m'n veertigste, ik was al opgegeven, afscheid genomen van m'n familie. Maar ik ben genezen, nou ja genezen, ik ben opgehouden met roken, ik ben in 2 maanden 80 pond afgevallen met een nul dieet; spuitwater en koffie.

Lijdt U gezinsleven daar niet onder?

Nee nee, ik probeer zoveel mogelijk 's avonds geen vergaderingen te plannen en op zakenreis neem ik altijd mijn vrouw mee. Maar dat duurt nooit lang, ik kan niet lang in de "sun sitte", 'n half uurtje en dan heb ik het wel gezien. Een beetje ongedurig, ja dat is de aard van het beestje hê.

Voelt U zich thuis een ander mens als op kantoor?
Nou ik zal u een ding zeggen ik heb een groot voordeel, een heel optimist-

ische natuur nogal agressief, maar ik heb nooit problemen. Ik ben een vrolijk mens, ik zal u vertellen, ik heb een huis met 25000 boeken we wonen in de boeken.
Mijn idee van het leven is dat je een T moet maken; breed en een paar dingen helemaal in de diepte. Breed in de algemene ontwikkeling maar je moet ook een paar dingen naar de diepte slaan. Op het gebied van Byzantijnse munten kan ik als één van de weinigen oordelen.

Hoe vindt U het om een belangrijk man te zijn?

Ach kom nou, we leven in een dorp van Swiebertje met de Burgemeester en Saar en daar kent iedereen malle Pietje, maar malle Pietje is niets bijzonders hoor. En er is niks verfrissender als de Atlantische Oceaan over te steken naar Amerika waar ze bij de paspoortafdeling je naam verkeerd uitspreken: "Who's that, mister Draizmen?". Zalig dan zie je toch pas wat het werkelijk is, we leven in een dorp.

Kunt U zich makkelijk in uw personeel verplaatsen?

Ja, ik moet u zeggen ik heb zelf een vrij lange opleidingstijd gehad, ik heb al die banen gedaan, ik heb 2 jaar lang in het ondergoed-vak gestaan, toen was ik doctorandus-doctorandus hoor, dan weet je ook "how it feels".

Gaat dat niet verloren in de loop der tijden ?

Natuurlijk, maar het werk was toen veel harder dan nou hoor, maak je maar geen zorgen heel andere uren, alstublieft zeg, ik werkte 55 uur in de week.

Als je een verantwoordelijke positie krijgt waardoor je een eind van de arbeid af komt te staan, kan je daar niet helemaal meer invoelen, maar dat mag je ook niet van iemand vragen, dat is niet eerlijk!

Spelt U ekonomie met een k of een c?
Ik spel hem nog steeds met een see hahaha, ik ben ook nog krities met een c.

Politiek ?

Ik ben een verwoed CDA-aanhanger, ik heb +10 jaar in het KVP-bestuur gezeten, ik ben op zonderlinge wijze uit het KVP-bestuur geraakt in de nacht van Schmelzer, want ik vond dat niet zo verstandig. Ik ben nog steeds CDA aanhanger, maar als je dan de subtiliteiten ziet waarmee dat soort politieke organismen de onderscheid in hun artikelen aanprijzen dan zeg ik kom, kom dat lijkt verrassend veel op wasmiddelen.

Bent U bestand tegen alle kritiek, die U moet verwerken ?
Daar moet je natuurlijk tegen kunnen, zij het dat je niet moet vereelten, dat is de gevaarlijkste ontwikkeling. Ik heb daar helemaal geen last van, ik ben toch erg gevoelig voor kritiek. En als je in deze tegenwoordige tijd opvalt dan val je altijd op de verkeerde manier op. Ik ben nog nooit de trap afgekomen als een of andere obscure toneelspeler en dat het hele personeel aan de trap stond van klap, klap, bravo dat was weer knap vandaag, dat is nog nooit gebeurd, maar dat gebeurt wel met een stukje volkstoneel, zeg waarom nou, misschien is dat veel minder moeilijk.

H.S. & P.B.

STUDIEADVISEUR

Nog niet zo lang geleden zijn verscheidene faculteiten ertoe overgegaan om een studieadviseur aan te trekken. De specifieke taken van de adviseurs verschillen onderling aanzienlijk, omdat deze taken nauw zijn verbonden met de structuur van hun faculteit. Ruim genomen kan men stellen dat de adviseur zorg moet dragen voor een zo goed mogelijk werkklimaat aan zijn faculteit. Dit betekent o.a. het begeleiden van studenten, zowel groepsgewijs als individueel.

Bij groepsgewijze begeleiding kan men denken aan het geven van voorlichting aan aankomende studenten, het organiseren van introductiedagen, mentor-groepjes, evenementen en het meedenken over veranderingsprocessen in de studietoestand.

Individuele begeleiding betekent het meehelpen oplossen van individuele problemen, die al dan niet rechtstreeks met de studie te maken kunnen hebben.

Per 1 maart 1973 werd ik als part time eerstejaarsmentor aangesteld. In eerste instantie was mijn taak het geven van studieinformatie, het organiseren van introductiedagen en het bevorderen van de communicatie tussen de eerstejaars onderling en tussen eerstejaars en docenten. De individuele begeleiding nam evenwel het leeuwedeel van mijn tijd in beslag, omdat die begeleiding zich niet beperkte tot de propedeusestudenten. Ik kwam tijd tekort om mij diepgaand met de structuur en de groepsgewijze begeleiding in de kandidaats- en doctoraalsfase bezig te houden,

althoewel ik in mijn verslag van studiebegeleiding 1973/74 geprobeerd heb aan te geven in welke richting gedacht zou kunnen worden.

Per 1 februari j.l. werd ik aangesteld als full-time studieadviseur. Dit heeft tot gevolg dat ik nu meer tijd ter beschikking heb om mij op structurele zaken te concentreren, zonder daarbij de mijns inziens zeer belangrijke individuele begeleiding te verwaarlozen. Dit geldt zowel voor de dag- als voor de avondopleiding.

groepsbegeleiding

Op dit moment is de propedeuse zodanig gestructureerd dat groepsgewijze begeleiding gericht kan worden op duidelijk herkenbare groepen van studenten. In principe volgen alle eerstejaars hetzelfde studieprogramma en wel in dezelfde volgorde. Daarentegen kan de student in de kandidaatsfase zelf de volgorde bepalen, waarin de afzonderlijke vakken worden doorlopen. Zodoende kan het voorkomen dat studenten die aan het kandidaats beginnen hetzelfde vak volgen als studenten die deze fase bijna hebben afgerond. Groepsgewijze begeleiding wordt nu moeilijker te realiseren omdat na de propedeuse de eenheid van de groep wordt doorbroken.

De doctoraalfase is uit het oogpunt van begeleiding de minst overzichtelijke van alle fasen. Iedere maand van het jaar druppelen studenten de doctoraal-

fase binnen en zij kunnen, binnen ruim gestelde grenzen, naar believen een eigen studiepakket samenstellen. In deze fase wordt een begeleiding die op de groep gericht is, ernstig bemoeilijkt.

Onder de huidige structuur lijkt mij de enige mogelijkheid voor groepsgewijze begeleiding het organiseren van uitgebreide voorlichtingsdagen voor studenten, die de propedeuse net hebben afgesloten. Deze voorlichtingsdagen dienen niet alleen de kandidaatsfase te omvatten, er moeten ook lijnen doorgetrokken worden naar het doctoraal. Zodoende wordt bereikt dat de studenten de mogelijkheid hebben om bewust te kiezen uit duidelijk uitgekristalliseerde alternatieven.

Dergelijke aanpassingen aan de bestaande studiestructuur en veranderingen in de structuur zelf kunnen leiden tot een verbeterde studiesituatie. Gelukkig zijn de studenten aan onze faculteit ook zeer betrokken op de studie, zoals blijkt uit een stroom van rapporten. Deze betrokkenheid van zowel studenten als docenten is een voorwaarde voor het bereiken van een optimale studiesituatie. Wij krijgen nog een drukke tijd!

Lito Hoornweg

boekenactie voor de universiteit van HANOI

Rond november 1973 is, zoals inder-tijd al in ROSTRA nr.27 te lezen viel, in het kader van het samenwerkingsverband tussen de UvA en de Universiteit van Hanoi aan de economische faculteit een boekeninzamelactie van start gegaan. In navolging van een soortgelijke actie aan de medische faculteit werd bij medewerkers, hoogleraren en bibliotheken economische literatuur ingezameld; dit naar aanleiding van een onderhoud met Dr Tran Tri, directeur van het staatskomité van wetenschappen en techniek, die als lid van een vietnamese delegatie in mei '73 de UvA bezocht om een eerste aanzet te geven aan de praktische uitwerking van de samenwerkingsvereenkomst tussen de twee universiteiten. Hij deed ons mee dat de aan de Universiteit van Hanoi gelicentieerde Hogeschool voor Economie en Planning behoefte heeft aan literatuur op het gebied van planning en organisatie, zowel op bedrijfs- als op nationaal nivo. In de loop van 1974 hebben dan ook enkele studenten alle stapleden en vakgroepen benaderd, gewapend met een door enige medewerkers opgestelde literatuurlijst, en aangeprezen door een Comité van Aanbeveling waarin maar liefst zestig hoogleraren, wetenschappelijke en technisch-administratieve medewerkers en faculteitsraadsleden zitting hadden,

naast de redactie van ROSTRA, de Aktiegroep Economen, de SEF en de toenmalige studentenfracties van Propedeuse- en Kandidaatsraad. De opbrengst aan boeken was niet overweldigend te noemen. Behalve dat het misschien nogal specialistische vakgebieden betrof speelde vooral mee dat de meeste boeken die men wel kwijt zou kunnen nu niet de beste en aktueelste zijn. Toch hebben we, enkele engelstalige artikelen uit de dokumentatiemap voor de 'China-India-dag' meegerekend, zo'n 35 titels weten te verzamelen; het pronkstuk daaronder vormt ongetwijfeld de schenking van prof. Klant, die (Keynesiaanse zendingsdrang? hopeloze veroudering?) zijn complete bibliotheek van zeven werken van Keynes ter beschikking stelde van de bibliotheek in Hanoi. De boeken zullen door het Buro Buitenland van de Universiteit worden verzonden. Een alternatief, waarvan de meesten gebruik gemaakt hebben, vormde de mogelijkheid in te tekenen op een geldinzamelingslijst. Hierop is f 862,50 binnengekomen. Voorts brachten een wisselgeldbus in de kantine, een speciale SEF-borrel en de verkoop van badges van 'Amsterdam helpt Hanoi' en oude nummers van het Vietnam-Bulletin, al-

lemaal op 18 juni, tesamen f 49,46 op, zodat de totale opbrengst, die op het ogenblik nog geboekt staat op een speciale rekening bij de SEF, neerkomt op een bedrag van f 911,96. Inmiddels zal naar alle waarschijnlijkheid (na het ter perse gaan van dit nummer) de Fakulteitsraad zich in haar vergadering van 17 februari hebben uitgesproken over een verzoek van het organiserend comité om de geldelijke opbrengst van deze boekenactie te verdubbelen of wellicht te verdrievoudigen. Ons voorstel is om de genoemde hogeschool te Hanoi gedurende enkele jaren een abonnement op enige vaktijdschriften aan te bieden; daartoe is een brief met deze suggestie meegegeven aan Ir Nguyen Duc Thua, die als leider van een nieuwe delegatie afgelopen maand een bezoek bracht aan onze universiteit.

Wij zouden nogmaals allen die hun medewerking hebben verleend aan deze boekenactie hartelijk dank willen zeggen. We zullen U via ROSTRA op de hoogte houden van de reacties uit Hanoi.

Namens het organiserend comité,
Richard Hengeveld
Kees Henselmans

30 JAAR BEVRIJDING

van aanpassing tot verzet

Dit jaar is het dertig jaar geleden dat Nederland bevrijd werd van het Duitse Fascisme. Deze maand wordt in Amsterdam en elders de Februari-staking van 1941 herdacht. Deze staking markeert een omslagpunt in de oorlog: van aanpassing tot verzet. Daaraan ging wel het een en ander vooraf. Studenten, academici en leden van de Nederlandse arbeidersbeweging hebben elk hun rol gespeeld in deze. Om al deze redenen vindt ROSTRA het van belang stil te staan bij deze historische gebeurtenissen.

In de Pas.

Na de capitulatie van Nederland in mei 1940 werd Seys-Inquart door Hitler aangesteld als "Reichskommissar" van Nederland. In Oostenrijk had hij "langs de weg der geleidelijkheid" de Anschluss bij Duitsland voorbereid. Voor het 'stamverwante' Nederland lag eenzelfde recept klaar. Bovendien ging van de Regering in ballingschap in Londen het parool uit niet tot verzet over te gaan. Dit zou slechts tot nog groter rampspoed voor Nederland kunnen leiden. In juli 1940 werd door een driemanschap van confessionele politici (Eindhoven, Lint-horst Homan en de Quay) de "Nederlandse Unie" opgericht. In een eerste verklaring stond o.a.: "Uit de nood der tijden is een nieuwe taak geboren. Wij nodigen U uit, met ons deze taak op te nemen. Wij roepen U op, met eigen krachten en overeenkomstig onze eigen Nederlandse aard, gezamenlijk door kordate arbeid naar een nieuwe Nederlandse saamhorigheid te streven. Allereerst is nodig: Erkenning van de gewijzigde verhoudingen; Nationale samenwerking op de allerbreedste grondslag(. . .)"etc. (1) Zo werd van vele zijden de indruk gewekt dat de nieuwe tijd onafwendbaar aangebroken was. De Nederlandse top mocht dit menen, de tijd zou anders uitwijzen!

De Universiteiten in opstand

Het tekenen van de Ariërverklaring en het dreigend ontslag van Joodse hoogleraren leidde tot verzet op de universiteiten. Prof. Telders protesteerde bij de Hoge Raad tegen deze maatregelen. De Hoge Raad echter besloot het invullen van de Ariërverklaring niet te weigeren. Er werd tóch geprotesteerd: "In Leiden ondertekenden van de vierentwintig honderd studenten ruim zeventienhonderd een verklaring van protest die aan Seys-Inquart toegezonden werden en aan een door de Amsterdamse jurist,

Prof. Mr. Scholten opgesteld adres aan de Reichskommissar (. . . .) gaf ongeveer de helft (tweehonderd negen en twintig) van de Nederlandse hoogleraren zijn naam" (2)

"In Delft werd op vrijdag 22 november bekend dat de joodse hoogleraren ontslagen zouden worden. In het gebouw voor Weg- en Waterbouwkunde was het de volgende dag eivol met studenten. Zij kwamen het college bezoeken van Prof. Mr. A.C. Josephus Jitta en zij waren in zulk een ongekend grote getale gekomen als demonstratie tegen de maatregel van de Duitsers.

De Professor was echter niet meer verschenen. Eén der studenten sprak de anderen toe: "De bezetter zal onrecht op onrecht stapelen om uiteindelijk het Nederlandse volk als slaven te exploiteren. Wij nemen de verantwoording niet. Ik stel voor de staking door te voeren".

Ruim 3000 studenten gingen daarop in staking. Bij het station en toegangswegen naar de stad werden stakingsposten uitgezet om studenten van buiten op te vangen. In de loop van de dag verscheen een detachement van de marechaussee in de stad. Er heerste een grote beroering, want het was voor het eerst in de geschiedenis van de Technische Hogeschool in Delft, dat de studenten voor een politieke zaak in staking gingen.

De staking der Delftse studenten sloeg over naar Leiden. Hier wachtten de studenten op Prof. Mr. E.M. Meyers. De collegezaal was te klein om alle studenten op te nemen, een luidspreker werd in de andere zalen aangelegd. In de plaats van Prof. Meyers kwam Prof. Cleveringa. Deze man voor de wetenschap hield een indrukwekkend betoog over de mensonterende maatregelen van de Duitsers. Met verachting wees hij deze maatregelen van de hand en riep de studenten op de vrijheid als het hoogste goed te zien en daarnaar te handelen.

De Professor werd diezelfde dag gearresteerd en naar de gevangenis in Scheveningen gebracht, waar de Duitsers hem een jaar vast zouden houden. Ook de Leidse studenten gingen in staking. De universiteit werd daarop gesloten en zou zijn poorten gedurende de hele oorlog niet meer openen. Gesterkt door het verzet van de studenten, weigerden de curatoren en hoogleraren zonder hun joodse collega's aan het werk te gaan. In Amsterdam en andere universiteitssteden stuurden de rector's de studenten vroeged met vakantie, zodat hier geen demonstraties als in Delft en Leiden hebben plaatsgevonden"(3).

Herdenking van de Februari-staking, di. 25 febr. 17.00u.

Verzet onder de arbeiders

In het najaar van 1940 werden ook de economische gevolgen van de Duitse bezetting voelbaar: "Ondanks de bestellingen van de Duitse machthebbers daalde de index van de industriële productie, na in 1940 tot 103 gestegen te zijn in vergelijking met 1938, in 1941 tot 88 en de kosten van het levensonderhoud stegen in 1940 in vergelijking met het niveau van maart en juni 1939 tot 117, en in 1941 tot 134, terwijl de loonindex van de volwassen mannelijke arbeiders in vergelijking met 1938 (100) en 1939 (101) tot 107 in 1940 en in 1941 tot 117 steeg. Na de capitulatie waren er in het land 250.000 werklozen. Onder de dreiging van het intrekken van hun uitkering werden in 1940 circa 100.000 en in 1941 110.000 werklozen gedwongen in Duitsland te gaan werken." (4).

Tegen deze gevolgen begon zich een stakingsbeweging in te zetten.

28 oktober 1940: Op de werkverschaffingsobjecten in het gebied van de steden Baarn en Amersfoort gingen 1800 Amsterdamse arbeiders in staking tegen de verlenging van de werkdag. Op 12 november behaalden de stakers de overwinning.

Januari 1941: Nog groter verzet ontstond tegen de maatregel van de Duitsers de werklozenuitkering tot de helft terug te brengen na de stopzetting van de werkverschaffingen ten gevolge van de koude. Op 29 januari demonstreerden duizenden werklozen door de straten van Amsterdam onder de eisen: "Geen tewerkstelling in Duitsland" en "Wij eisen een volledige uitkering".

Op 3 februari gingen weer duizenden mensen de straat op.

Op 4 februari werd aangekondigd dat alle 60.000 Amsterdamse werklozen een aanvullende uitkering van een week zouden ontvangen.

17 februari behaalden metaalarbeiders in Amsterdam-Noord resultaat na een staking tegen gedwongen tewerkstelling in Duitsland.

De successen van deze acties raakten in ruime kring bekend. Het uitbreken van de Nieuwe Tijd ging niet zo probleemloos als van hogerhand voorgespiegeld werd. Het zou nog moeilijker worden.

De februaristaking.

Tezelfdertijd werden de anti-joodse maatregelen verscherpt. Ook op de universiteiten en hogescholen richtte zich de aandacht van de bezetter. Alle joodse studenten moesten van de universiteiten verdwijnen. Vier studentenbladen (1 in Delft, 3 in Utrecht) werden verboden om de wijze waarop zij gereageerd hadden. In Utrecht was het blad van het Corps verschenen met op pagina één slechts het devies: "Sol institutiae illustranos" (Zon der Gerechtigheid verlicht ons), met daarom heen een dikke zwarte rouwrand. In Leiden werden aanplakbiljetten, tot op de deur van de Ortskommandanten geplakt. In de tekst daarop stond o.a. dat de studenten "voorwaarden" stelden voor de heropening van de universiteit; één daarvan was dat de colleges "geheel op de oude voet" hervat zouden worden (met alle joodse docenten en studentrn dus). De Leidse Universiteit zou echter niet meer heropend worden.

In verschillende steden nam de straat-terreur toe van NSB-ers en WA-mannen. Hiertegen werden in Amsterdam o.a. Joodse knokploegen geformeerd. Op 9 februari organiseerde de NSB met steun van Duitse militairen in de joodse wijk van Amsterdam de - in de geschiedenis van Nederland eerste - jodenpogrom. Als antwoord op het verzet van de joodse knokploegen in Amsterdam Zuid werden op 22 en 23 februari razzia's in de joodse wijk rond het Waterlooplein georganiseerd. Er werden 425 joden gegrepen en naar Mauthausen gestuurd. De verontwaardiging groeide. Al op 15 februari vond in Amsterdam een protestdemonstratie plaats in het centrum, waartoe de plaatselijke leiding van de illegale CPN - die ook voor de stakings-beweging eind 1940 het organisatorische kader had geleverd - had opgeroepen. Leuzen waren o.a. "Weg met de joden-programs", "Geen arbeiders naar Duitsland" en "Weg met Mussert". Op 25 februari werd opgeroepen tot een algemene proteststaking. Op de tramremises werd nog voor zonsopgang begonnen: "Er moest overtuigd worden, aangedrongen worden, bewezen worden, maar de krachtsinspanningen waren niet

ORGANISEERT IN ALLE BEDRIJVEN DE PROTEST-STAKING !!!
 VECHT KENSGEZIND TEGEN DEZE TERREUR !!!
 EIST DE ONMIDDELLIJKE VRIJLATING VAN DE GEARRESTEERDE JODEN !!!
 EIST DE ONTBINDING VAN DE W.A.-TERREURGROEPEN !!!
 ORGANISEERT IN DE BEDRIJVEN EN IN DE WIJKEN DE ZELFVERDEDIGING !!!
 WEEST SOLIDAIR MET HET ZWAAR GETROFFEN JOODSE DEEL VAN HET
 WERKENDE VOLK !!!
 ONTTREK DE JOODSE KINDEREN AAN HET NAZI-GEWELD, NEEMT ZE IN
 UW GEZINNEN OP !!!
 BESEFT DE ENORME KRACHT VAN
 UW KENSGEZINDE DAAD !!!
 Deze is vele malen groter dan de Duitse militaire bezetting!
 Gij hebt in Uw verzet ongetwijfeld een groot deel van de Duitse
 arbeiders-soldaten met U !!!
STAAKT!!! STAAKT!!! STAAKT!!!
 Zeg de Duitse Arbeiders- en Bedrijfsraden om dat plan, de beslag
 de fabrieken, de ateliers, de kantoren en banken, gemeente-bedrijven
 en werkverschaffingen!!
 Dan zal de Duitse bezetting moeten inbinden! Dan hebt gij een
 slag toegebracht aan het monsterachtig plan, Mussert aan de macht te
 helpen! Dan verhindert ge een verdere leeggluimdering van ons land!!
 Dan krijgt ge de kans Woudenberg uit het R.V.V. te jagen !!!
STELT OOK OVERAL UW EISEN VOOR VERHOOGING VAN LOON EN STEUN !!
WEEST KENSGEZIND !! WEEST MOEDIG !!!
STRIJDT PIER VOOR DE VRIJMAKING VAN ONS LAND !!!!

KAMERAEN.
 Geeft dit manifest na gelezen te hebben
 verder door!
 Plaats het op waar gij kunt doen
 doe het voorzichtig!

**NEEDS TOONDEN DE GEMEENTE- EN ANDERE GROTE BEDRIJVEN
 ROE HET MOET !!!**

VOLGT ALLEN HUN VOORBEELD !!!

Pagina 2 van de oproep tot de Februari-staking van de illegale CPN.

tevergeefs. Het merendeel van de tramwagens reed niet uit, op de straten van de stad verschenen niet de gebruikelijke groene en blauwe auto's van de gemeentelijke reinigingsdienst. De arbeiders van bijna alle bedrijven van het noordelijk gebied staakten, het werk in de haven werd gestopt. Tegen de middag voegden zich bij de staking de arbeiders van het merendeel der bedrijven en bouwwerken, de kantoorbedienden en bedienden van enkele banken, de verkoopsters van warenhuizen, ambtenaren van de gemeentediensten. De beurs werd gesloten. Tegen één uur hielden de meeste winkeliers op met werken". (5)
 L.de Jong schrijft in zijn boek (blz. 854): "Men had vernomen welke schandelijke tonelen zich in het hart van de Jodenhoek hadden afgespeeld. Daar ging het protest tegen. En wélk een protest! De solidariteit der volksmassa's was haast tastbaar. Zij, zij alleen, beheersten de stad. Duitsers waren nauwelijks te zien, geen geuniformeerde NSB-er waagde zich op straat. Amsterdam was weer het oude, het eigen Amsterdam, men voelde zich vrij, men riep elkaar toe, men zong, men lachte - even opgelucht, innerlijk even bevrijd als Cleveringa na zijn toespraak te Leiden".

Op 25 februari vonden ook stakingen plaats in Hilversum, Weesp, Haarlem en de Zaanstreek. Als repressiemaatregel werden de gemeentebesturen van Amsterdam, Zaandam en Hilversum ontbonden en werden er "regeringscommissarissen" - leden van de NSB - benoemd. Amsterdam moest 15 miljoen gulden boete betalen, Hilversum 2,5 miljoen en Zaandam

500.000 gulden. In maart werden 3 communisten gefusilleerd, die aan de staking hadden deelgenomen. Van 8-18 september 1941 vond in Den Haag een proces plaats tegen 22 communisten, die beschuldigd werden van landverraad vanwege het organiseren van de februaristaking. Allen werden zij veroordeeld tot verschillende gevangenisstraffen variërend van 2-12 jaar".(6)

Herdenking

De februari-staking wordt nog ieder jaar herdacht. In het kader van een algemene waakzaamheid tegen het fascisme vindt een défilé langs De Dokwerker plaats. Ook nu nog immers zijn fascisme en rascisme niet uitgeroeid. Deze herdenking heeft nog steeds een actuele betekenis.

A.S.

Noten.

- (1) Zie: "Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog" Deel 4, blz. 459 van Dr.L.de Jong, Staatsuitgeverij.
- (2) Id., blz. 711.
- (3) Zie: "De februaristaking", blz. 55 e.v., van G.Maas, uitg.Pegasus.
- (4) Zie: "De februaristaking", blz. 15, van H.H.Baumann, Ipsco-uitgave.
- (5) Id., blz. 19, 20.
- (6) Ibid., blz. 21.

de mensheid op
een kruispunt

TWEEDE RAPPORT
AAN DE
CLUB VAN ROME

Mesarović/Pestel **f 18,90**

AGON ELSEVIER

verkrijgbaar in de boekhandel

korrostrapondentie

STUDECON'S STUDENTENHAVER

Laatst klampte mij een jongen aan met de vraag of ik ook eens iets wilde zeggen. Zijn naam, afgekort E., doet in het verhaal niet ter zake, maar hij is eerstejaars en herinnerde zich mijn foto nog van de verkiezingen. Een vriend die reeds langer pleegt te studeren op het "Maupoleum" had die aflevering van Rostra nog liggen, zodoende. Tja, Rostra, het spreekgestoelte van de Economische Faculteit... De naam is gevalen, dus laat ik er eens wat van zeggen. Welaan, ik ben allereerst benieuwd hoe diep in de aflevering dit schrijven geplaatst gaat worden. Het zal toch niet helemaal achteraan staan? Neen, immers de laatste tijd is men gewoon achter "vijandige stukjes" een commentaar toe te voegen, waarbij het in de bedoeling ligt dat direkt verweer is uitgesloten. Dus een soort verstandelijke trap trap achterna? Of geestdrijverij? Zover wil ik niet gaan, maar het lijkt er wel op.

E. vroeg mij terloops of dit blad altijd zo droog en eenzijdig was geweest, danwel of het hier een verschijnsel van de laatste tijd betrof. Beide zienswijzen bestreed ik. Iedere periodiek, betoogde ik, kent zijn bergen en dalen. Zo is er een dal wanneer de natuur volgroeid is en niet meer verder kan. Zij zou wel verder willen maar het lukt niet meer, met geen macht ter wereld. De herft treedt in. In dit tijdsgezicht lijdt ook het politieke wereldtoneel aan deze verlamingsverschijnselen. Dus óók ons "Maupoleum". Journalisten zeggen dan dat het komkommertijd is. In de kranten lezen we hoe de meest afschuwelijke plannetoëden met moeder aarde in botsing dreigen te komen, hoewel dit in strijd is met de hemelobservaties van Christ Titulaer, of hoe het vrese-

lijke monster van Loch Ness wederom van plan is in Ierland op te duiken, evenwel in strijd met de officiële mededelingen van commissaris Twinkthead, Interpol Londen (G. B.). Aan onze faculteit is de redactie op het even lumineuze als progressieve idee gekomen om het monster ditmaal uit de Amstel te doen rijzen en zich meester te maken van het kamerje van Prof. Pais, Jodenbreestraat 23 (A'dam -C).

Uit journalistiek oogpunt een hoogstandje van de meest actieven onder onze kom-kommers. Wat was er gebeurd? De professor had juist een rede gehouden en betoogde daarin ondermeer dat het wenselijk zou zijn in ons maatschappelijk stels van de Atlantische wereld, gezien de toenemende werkloosheid, de investeringen in volume te doen toenemen waardoor arbeidsplaatsen geschapen worden. Een half jaar later kunnen we zien dat de Verenigde Staten van Amerika en West-Duitsland inderdaad tot dergelijke maatregelen besluiten. In West-Duitsland is het de socialist Helmut Schmidt die de knoop doorhakt. Wat zegt de A.G.E. ? De hoogleraar is een "oen". (iedere za. 12.30 u. N.C.R.V. tijdens de Dik-voor-me-Kaar show). Men wilde zagezegd de w e t e n s c h a p s d i s c u s s i e op gang brengen. Hierdoor geprikkeld wilde ik graag te weten komen wat men dan onder wetenschap verstond en opperde de m.i. voor de hand liggende veronderstelling dat het voor mij betekende wat er in het Groot Woordenboek der Nederlandse Taal staat onder het artikel wetenschap, d.i. datgene wat door de feiten voortdurend wordt bevestigd, het in-overeenstemmingzijn van het denkbeeld met de wetten van het denken of met de zaak zoals zij is. Ik bleek de plank volledig mis te slaan. Met een maai-

end handgebaar werd onze taalschat, de vrucht van eeuwen en eeuwen noeste arbeid van tafel geveegd. Wij zien dit gevaar ook in de onverzettelijke neiging om de spelling w e e r te veranderen. Wat dan wel onder wetenschap moet worden verstaan werd mij niet duidelijk. Ik heb inmiddels "het Kapitaal" van K.M. aangeschaft...

Waar het volgens mij om gaat is de vraag in hoeverre je de p o l i t i e k toegang verschaft tot de universiteit in het algemeen en de economische wetenschap in het bijzonder. Economie is nu eenmaal een middenwetenschap. Als maatschappijwetenschap moet zij proberen te laveren tussen de natuurwetenschappen die heden ten dage meer wiskundig en dus exact van karakter zijn, en de geesteswetenschappen aan de andere kant, waar de taal als instrument een meer vooraanstaande plaats inneemt. In de economie is vaagheid dus minder uitgesloten dat in de natuurkunde. Dit hangt af van de vooronderstellingen waarvan men uitgaat en van het vraagstuk in hoeverre beweringen getoetst kunnen worden. In dit licht gezien lijkt de positie van prof. Zahn (sociologie) mij inderdaad moeilijk wanneer het zo is dat een van zijn wetenschappelijke medewerkers de klassestrijd als een van zijn uitgangspunten heeft, terwijl de hoogleraar toch de medeverantwoordelijkheid heeft voor wat er in deze vakgroep gedoceerd en in welke mate premissen gedoceerd worden. Voor een duidelijke positiebepaling van de klassestrijd in de economische wetenschap lijkt het mij nodig dit begrip allereerst duidelijk te formuleren en het vervolgens als vraagstuk voor te leggen aan de Nederlandse bevolking middels een representatieve steekproef.

Michaël van den Brink

F R

BESLUITENLIJST

20 januari, 33e vergadering (besluitenlijst nog niet officieel goedgekeurd)

-Het krediet voor Rostra voor het lopende kalenderjaar is gesteld op 8400.

-Het uitwisselingsprogramma met de Universiteit van Florida krijgt een subsidie ter grootte van 6350.

-Bij wijze van tijdelijke oplossing voor het onderwijs in het vak Marktbeleid en Marktonderzoek wordt het

Faculteitsbestuur gemachtigd om in overleg met de vakgroep Bedrijfs-economie een gastdocent aan te trekken en daarvoor een tijdelijke leeropdracht te verkrijgen.

-Ter voorziening in de te verwachten vacature-Van den Tempel wordt een vacaturecommissie ingesteld. Tot lid ervan worden benoemd: de heren Boukema, Van Brunschot, Van Philips en Zwemmer. Bovendien een vertegenwoordiger van de Juridische Faculteit en nog 3 studenten.

-Drs. Van der Weel wordt benoemd tot lid van de Doctoraal-examencommissie.

O C

BEROEPSMOGELIJKHEID KANDIDAATS-WERKSTUKKEN

De Onderwijscommissie wil langs deze weg erop wijzen dat studenten die ten aanzien van de behandelings- en/of beoordeling van hun kandidaats-werkstukken van mening verschillen met de corrector(en) de mogelijkheid hebben om bij de Onderwijscommissie in beroep te gaan. Zij dienen zich daartoe te wenden tot de secretaris van de Onderwijscommissie, drs. F.J. Hogewind, kamer 3347, tel. 5254193.

**Voor al uw
marxistisch-
leninistische
literatuur**

naar

**boekhandel
pegasus**

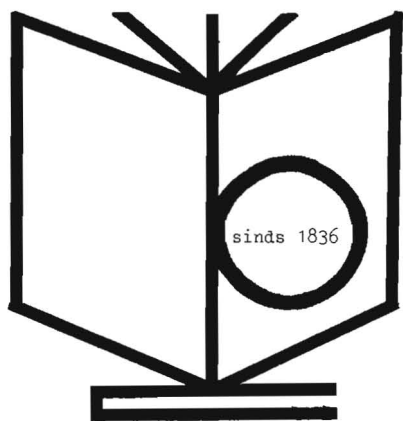
leidsestraat 25 amsterdam

brinkman's

BOEKHANDEL

MAUPOLEUM KAMER 2386 Tel. 5254024

Jodenbreestraat 23

EKONOMIE

GEOGRAFIE

PLANOLOGIE

SOCIOLOGIE